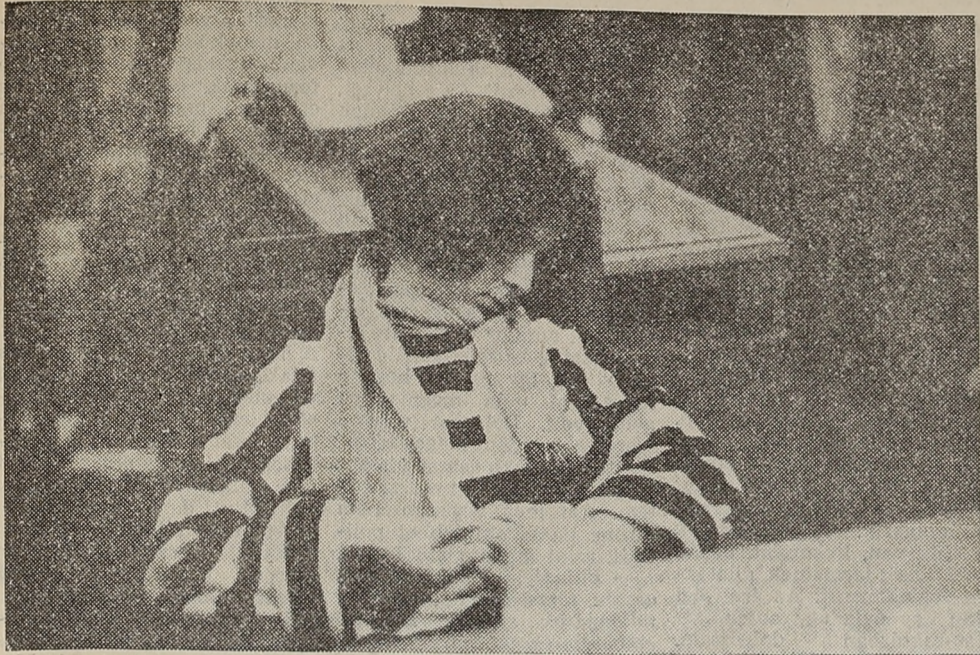

Álmodj királylány...

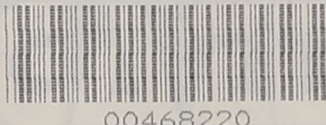
Fotó: Kelemen Zoltán

Hardy László kitüntetése

A Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezetében végzett többéves munkája elismerésül az FDSZ Emlékplakettjét vehette át Hardy László, a pénzügyi tanszék munkatársa. A kitüntetett idén őszig az FDSZ helyi szervezetének titkára volt egyetemünkön.

Gratulálunk!

KÖZGAZDÁSZ ... FF005047

1992. 4. 27.

XXXV. ÉVFOLYAM, 3. SZÁM

ÁRA: 10 FORINT

1992. FEBRUÁR 26.

2 hét

El tudunk mi egyáltalán képzelni egy olyan országot, amelyek lakói hetven törzshöz tartoznak, több, mint hetven különböző nyelvet beszélnek? Ahol iskolában kell tanítani az ország hivatalos nyelvét, amit így a lakosság hatvan százaléka beszél, a többivel nincs kommunikáció?

(2. oldal)

Azt sem tudni, hogy a következő választásokon, ha másik kormány lesz, ugyanúgy nem fog-e lejátszódni a fejedelmesség, mint ahogy most. Nem fognak-e ugyanúgy óriási kádercserét csinálni és nemcsak a felső politikai posztokon, hanem ott is, ahol a szakértelem számít. Mert ugyanúgy, ahogy ez most is megtörténik, akkor is megtörténhet.

(4-5. oldal)

A páciens felfekszik a keskeny, műtőasztalnak nevezett valamire. Kezét nem tudja hova rakni. Valamibe pedig jó lenne belekapaszkodni. Nincs mi-be, így lógatja az asztal két oldalán. Remeg minden ízében. Fél. Vajon felkel-e innen, lesz-e még olyan egészséges, mint volt? Jár az agya.

(6. oldal)

Egyrészt hiba volt feltételezni, hogy az emberek általában rendelkeznek a belátás tulajdonságával. Szó sincs erről. A kariervágy határtalan ambícióval szokott társulni és nagyon úgy néz ki, hogy minél tehetségesebb valaki, a hatalom közelében annál nagyobb önbizalomra tesz szert.

(7. oldal)

Nyelvtanulás és egyéb

Az elmúlt szombaton, február 22-én ismét kísérletet tettünk megoldani a mai magyar felsőoktatás összes gondját, baját. OFESZ választmányi ülést tartottunk ugyanis a Műegyetemen. Igazán grandiózus feladatok vártak ránk. Véleményt kellett volna alkotnunk a felsőoktatási törvényről, a felsőoktatás fejlesztésének koncepcióiról, új alapszabályról, s úgy mellékesen, még a felsőoktatásban a nyelvtanítás helyzetéről.

Mivel ez utóbbi tűnt a leg-egyszerűbbnek, rögtön előre is vettük a napirendben. A téma aktualitását egy szeptemberi miniszteri közlemény adta, melynek lényege a következőkben foglalható össze: A diplomának nem feltétele az idegen nyelv ismerete — ugyanakkor a hallgatónak egyete-

menként két, főiskolákon egy nyelvet kell tanulniuk. Ez nem jelentene mást, mint annak a régi — orosz nyelv kapcsán megismert — rendszernek a visszahozását, mely szerint nem az a fontos, hogy az emberek tudják a nyelvet, hanem az, hogy órákon vegyenek részt. Állásfoglalásunk leszögezi, a nyelvtudás hiányának leglényegesebb oka: a képzés nem megfelelő rendszere. A nyelvi képzés bizonyos fokú leválasztására lenne szükség az egyetemi képzéstől. Ennek főképp a következőkben kellene megfontolást igényelnie: — A nyelvi képzés költségei külön soron jelenjenek meg az egyetemen, főiskolai költségekben. Ezzel elsőként az idegennyelv- oktatásban bevezetve a feladatfinanszírozást.

Lehetővé kell tenni, hogy az egyetemek és főiskolák oktatásukat ne csak a tanszék-ekre alapozzák, ehelyett akkreditáljanak különböző kurzusokat. Az intézményen kívüli tanfolyamok költségeit a normatíva összegéig az intézmények fedezték. Az ülésen elhangzott hozzászólásokból világossá vált, a legnagyobb problémát minde- nütt a pénzhány okozza. A mi egyetemünkre gondolva, nem tudom, hogy tudna a Nyelvi Intézet a minisztérium ilyen irányú — a feltételek hiánya miatt irreális — elvárásainak megfelelni. Ugyanakkor itt is jeleznem kell azokat a problémákat, melyek egyrészt a pénzhányból, másrészt a rugalmatlanságból, merevségből

fakadnak. Remélem, nem sokáig marad fenn az az állapot, hogy a Nyelvi Intézet egy külön vár az egyetemen belül. Úgy vélem, a tanári és hallgatói fel érdeke is, hogy minél hamarabb megoldást találjunk az itt felmerülő kérdésekre. Mivel a különállás önmagában nem baj, ezért az előbbi hasonlatot folytatva, a Nyelvi Intézetnek különálló várból különálló fogadóvá kellene átalakulnia. Visszatérve az OFESZ ülésre, az előírt napirend második pontján az OFESZ alapszabályára térünk rá. A legfontosabb talán az volt, hogy érezhetően megerősödött a vidék. Az előterjesztéshez képest lényegesen több helyet követeltek a pesti egyetemekkel szemben. Döntés még nincs, hisz csak a március végi

OFESZ-kongresszus hozhat ebben a kérdésben határozatot.

Az ülés leglényegesebb része a felsőoktatási törvénytervezet véleményezése lett volna, azonban mivel magát az anyagot ott helyben kaptuk kézhez, ezért úgy döntöttünk, hogy február 25-én újra össze kell hívni egy választmányi ülést ennek a kérdésnek a megvitatására. A felsőoktatási fejlesztési koncepcióval kapcsolatban pedig csak néhány rövid tájékoztató hangzott el. A lényeg, hogy a pénzügyminiszter ígéretet tett arra, hogy ha a felsőoktatási szféra a saját fejlesztésére egy olyan elfogadható anyagot tesz le az asztalra, amely biztosítja a plusz anyagi eszközök hatékony felhasználását, akkor ezeket a plusz erőforrásokat biztosítja számára. Több szekció alakult, elsősorban szakterületek szerint csoportosítva. A közgazdasági-kereskedelmi szekcióban az a megtisztelő felkérés ért, hogy én képviseljem a hallgatókat. Ezúton is ígérem, hogy minden lényeges dologról tájékoztató fogom a KÖZGAZDÁSZ olvasót. Röviden szó esett még az EFOTT-ról, mely az idén Szeptemberben lesz, valamint az OFESZ külkapcsolatairól. Miután mindezt megbeszéltük, már estébe hajlott az idő, mikor a Szabadság hídon visszatértünk Pestre.

Rózsás Péter HT-elnök

Szombathelyi Ferenc, az Economix Rt. vezérigazgatója

A közeli napokban változás következett be az Economix Részvénytársaság vezérigazgatójának, Kovács István, az Economix elnök-vezérigazgatója elnöki pozícióját megtartva, feladatát megosztotta. A vezérigazgatói feladatkört pályázat útján Szombathelyi Ferenc nyerte el. Az intézkedéssel az volt a cél, hogy a vezetést megerősítsék, a részvénytársaság előtt álló fejlődési irány elérésében, az érdekvédelemben, az apparátus ügyeinek vitelében.

Szombathelyi Ferenc nem ismeretlen az egyetem oktatói körében. Itt végzett egyete-

munkón, majd a világgazdaságtan tanszéken oktatott. Ahogy kinevezése után, bemutatkozása alkalmából néhány fórumon maga is hangsúlyozta, visszatérését az alma-materbe örömteli eseménynek tekinti. Az Economixben elnyert pozíciójában egyszemélyben felel a részvénytársaság igazgatótanácsa által hozott határozatok, utasítások végrehajtásáért, illetve a közgyűlésnek az ügyvezetés irányában megfogalmazottak pontos keresztülviteléért.

Egyetemi és az azt követő pályafutása iránt érdeklődve elmondta, hogy érdekes és

izgalmas dolog számára a visszatérés.

A közgázon, mint diák, de mint oktató és kutató is jól érezte magát. A világgazdasági tanszék munkatársaival kapcsolatban is jók az emlékei. Annak idején a tanszéken, mint kutató írt néhány tanulmányt, cikket, amelyben kiemelten foglalkozott Olaszországgal. Ennek kapcsán államközi szerződés révén, állami ösztöndíjjal, fél évet a római egyetemen töltött. A Közgazdasági Egyetemről a Külkereskedelmi Minisztériumba került, mint köztisztviselő, de az egyetemmel nem szakította meg a kapcsolatát, továbbra is oktatót, sőt, előkészítő tanfolyamot is vezetett. Négyesztendej hivatalnokoskodás után, öt évre az olasz kereskedelmi kirendeltség titkára, ké-

sőbb a hivatal vezetőhelyettese lett. Olaszországra általában a nyugtalan politikai élet jellemző. Meglepő volt számára, hogy kint tartózkodása ideje alatt nyugodt, jól futó konjunktúrális állapotok uralkodtak. Viszont ezzel szemben Magyarországon megtörtént a kardinális változás. Kint tartózkodása ideje alatt lezajlott politikai, gazdasági változásra jól jellemző, hogy míg 1987 februárjában Lázár György tett hivatalos látogatást Olaszországban, addig 1990-ben már Antall József járt kint. Ezért is tartotta rendkívül érdekesnek a visszatérést az egyetemre. Megemlítette, hogy nagyon szívesen kapcsolódna

be az oktatás folyamatába kiegészítő jelleggel és erre tett is jelzéseket. Kíváncsian várja, hogy az új tantervi struktúra a nemzetközi gazdasági kapcsolatok területén milyen új lehetőségeket kínálhat.

Megjegyezte, hogy vállalati múlttal ugyan nem rendelkezik, leszámítva azt a két hónapos „félrelépést”, amit egy olasz—magyar vegyes érdekeltiségű cégnél mint igazgató töltött. Ilyen szempontból is

kihívásnak tekinti új feladatkörét.

Röviden szólt terveiről, elképzeléseiről is. Már az eddig eltöltött három hét alatt is — amit arra fordított, hogy tanulmányozza a részvénytársaságot, a cég struktúráját, szemlélyi állományát — megfogalmazódtak benne az elképzelések a továbbfejlesztést il-

(Folytatás a 3. oldalon.)

2000 forint béremelés szeptemberben?

Nem tervez sokterápiát a Művelődési és Közoktatási Minisztérium a felsőoktatás fejlesztésében. Legalábbis így érezte Szív József, a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezetének országos választmányi ülésén, amelyen egyetemünk képviselőiben vettek részt. Móczár József, a helyi FDSZ-szervezet titkárhelyettese elmondta, hogy Kálmán Attila, a minisztérium politikai államtitkára adott tájékoztatót a felsőoktatás fejlesztési elképzeléseiről, illetve a tervezett béremelésről.

— Manapság, amikor meglehetősen nagy információhiányban szenvedünk — mondja a titkárhelyettes —, talán érdekelhetik az egyetem közvéleményét a tárca törekvései. En most csak két lényeges, vitát kiváltó elemét említeném a fejlesztési koncepciónak.

Az egyik a létszám. A minisztérium 1995-ig 15—20 százalékkal kívánja emelni a hallgatói létszámot, 2000-re pedig a jelenlegi létszám duplájával számol. Ez az elképzelés azt fejezi ki, hogy az MKM vezetői stratégiai ágazatnak tekintik a felsőoktatást, amit az FDSZ természetesen támogat. A szakszervezet ugyanakkor leszögezi, hogy az ágazat finanszírozása elsősorban állami feladat. Az egyetemek és főiskolák egyéb bevételei, illetve a hallgatói tandíjak (amelyek bevezetését a minisztérium is csak a megfelelő hitelrendszer, illetve adókedvezmények megteremtése mellett fogadja el), csak kiegészítőként az állami pénzalapokat.

A másik lényeges eleme a fejlesztési koncepciónak az, hogy normatív alapon kívánják elosztani a rendelkezésre álló pénzközetet. Az egy ok-

tatóra jutó hallgatói létszám mutatójának alkalmazása ellen azonban több kifogás is felmerülhet. Így például a bölcsészkarok bizonyos kis létszámú szakjai részéről, amelyek magyar viszonylatban nincs szükség tömegoktatásra, ám néhány szakember képzése mégis fontos a tudományág művelése szempontjából. A műszaki egyetemek csak technikai parkjuk fejlesztése mellett tudják vállalni több hallgató oktatását. A közgazdasági felsőoktatással kapcsolatban pedig felmerülhet, hogy a rendszerváltás ezt a területet érinti a legkritikusabban: új tananyagokat kell írni, ami új kutatásokat igényel, s ezek finanszírozásáról is gondoskodni kell.

Erdekes információ lehet, aminek az ülésen kapott egyik dokumentum adatsora alapján juttattam birtokába. Eszerint, ellentétben a velünk szemben korábban megfogalmazott állításokkal, a többi egyetemhez képest, az OTE kivételével, nálunk a legmagasabb a hallgató per oktató arány.

— Mit hallottatok a béremeléssel kapcsolatban?

— Kis Papp László, az FDSZ

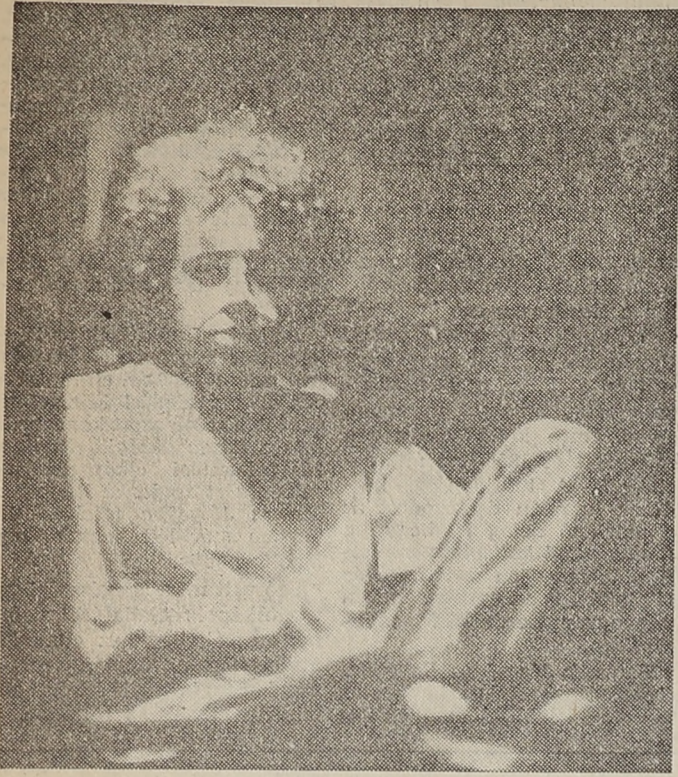
elnöke jelezte az illetékeseknek, hogy a szakszervezet kifogásolja, hogy míg például az ipari tárca 25 százalékos béremelést tudott kiharcolni az ágazatában dolgozók számára 1992-re, addig a felsőoktatás alkalmazottainak be kellett érniük 10 százalékkal. Az államtitkár ismertette a Pénzügyminisztériummal folytatott tárgyalásaik alakulását. Vég-eredményben arra számíthatunk, hogy szeptembertől egyenesen mindenki 2000 forint béremelésben részesül. Ez az emelkedés kedvezőbb, mint a PM eredeti javaslata (júniustól 5 százalékos), jobb alapot biztosít az 1993-as százalékos bérfelállításához is.

Az FDSZ vezetője egyébként elmondta azt is, hogy a felsőoktatásnak 6000 nyugdíjasa van. Helyzetük aggasztó, a szakszervezet egy alaptörvény létrehozására igyekszik nyitni gondjaikon.

Összességében úgy éreztem ezen az ülésen, hogy a minisztérium józan politikát követ a felsőoktatás problémáinak kezelésében, megvan a lehetőség a konstruktív együttműködésnek.

k. s.

Beszélgetés egy etiópiai diákkal

Amaharaul kellene tudnia annak, aki Getachew-t anyanyelvén szeretné megszólítani. Na jó, legyen helyette oromo, vagy egy másik ahhoz közel álló nyelv. Nem megy? El tudunk mi egyáltalán képzelni egy olyan országot, amelynek lakói hetven törzshöz tartoznak, több mint hetven különböző nyelvet beszélnek? Ahol iskolában kell tanítani az ország hivatalos nyelvét, amit így a lakosság hatvan százaléka beszél, a többivel nincs kommunikáció? Ahol a hatodik osztálytól fölfelé angolul folyik a tanítás, hátha ez segít? Amit nekünk elképzelni is nehéz, az valóság — Etiópiában.

Getachew azonban megtanult magyarul, mert hazája ide küldte egyetemre. Amikor meglátta a listán a neve mellett — Hungary, fogalma sem volt róla, hol van és miféle hely ez.

— Jó országba jöttem — mondja most, öt év múltán. Negyedéves, gazdálkodási szakra jár. Diplomamunkáját angolul írja, iparfejlesztési stra-

tégiákról. Ez éppen az, amit mindig is tanulni szeretett volna. Mellette egy holland Tempus-program keretében három éves marketingmenedzsermentanfolyamra jár, ott jövőre kap diplomát. Szakmai gyakorlaton a Tungsramban volt, ért a pénzügyekhez, a számítógéphez. Muszáj — mondja. Gondolatban már a doktorijára készül, itt szeretné megírni, reméli, kap rá két év hosszabítást.

— Hogyan éltél otthon?

— Keresztény családból származom, Addis Abebától délre lakunk egy 15 ezres városban. Négyen vagyunk testvérek, két fiú, két lány. A lányok tanulnak, a bátyám agráriskolát végzett, az országos erdészeti-nél dolgozik. A szüleimnek kertjük van, kukoricát, búzát, gyümölcsöt termelnek, állatokkal foglalkoznak. Az érettségi után egy évig egy autalkatárs-raktárban dolgoztam. Amikor odakerültem, megdöbbentem, mekkora elfekvő készletek vannak. Javaslataimat megírtam a cég vezetőinek,

nagyon hálásak voltak, hogy sikerült az 50 milliós készletet felszámolni, a hiánycikkeket pedig beszerezni. Az a helyzet, hogy a külföldi szállítókhoz fogalmuk sincs az etiópiai viszonyokról, nem tudják például, hogy a talaj nagyon kemény, és ezért a kombájnok, traktorok bizonyos alkatrészeit hetente kell cserélni. Rajtam kívül kevesen voltak, akik átlátták az egész alkatrész-gazdálkodást. Nem is akartak engedni, amikor egyetemre jelentkeztem, és még sokáig leveleztünk, így tudom, hogy a távozásom után megint sok gond volt. Dolgozni nagyon szeretek, mindent megcsinálok. Politikai érdeklődésem viszont nincs, a politikát nem szeretem. Azt meg végképp nem bírom, ha valaki többet politizál, mint amennyit dolgozik.

— Éhínség, polgárháború, aszály, törzsi viszály, politikai villongások sújtják Etiópiát emberemlékezet óta.

— Az etiópiai szocializmus a szovjet másolata volt, annak összeomlásával azonnal össze is dőlt. Ma már Kuba a világ egyetlen szocialista országa, de nem hinném, hogy sokáig tartja magát. Nálunk egyelőre még egy párt van, jövőre lesznek többpárti választások.

— Az eritreai tartományról folytatott polgárháború végét is jelenti ez?

— Eritrea idén elszakadt, de ezt Etiópia társadalma nem fogadja el. Az egész konfliktus gyökere 1928-ra nyúlik vissza, vagyis európai idősámítás szerint 1936-ra, amikor is...

— Micsoda? Nátatok más idősámítás van?

— Igen, nálunk most 1984-et írunk. Mi is Krisztus születésétől számítjuk az időt, csak mi nyolc évvel később lettünk észre a kezdetet, úgyhogy innen a nyolc év lemaradás. Szóval 1936-ban Olaszország megtámadta Etiópiát, és öt évig véres háború dúlt. Hihetetlen erőlködés volt az olaszok javára, ők repülőből bombázták, a helyi hadsereg késlel felfegyverzett gyalogosokból állt. És mégis, a császári csapatok Eritreáig jutottak előre, de onnan végkimerülés miatt vissza kellett fordulniuk. Ez az alapja annak a jogtalan vádnak, hogy Etiópia magárára hagyta északi tartományát, melynek ezért — bár soha nem volt külön állam —, most joga van elszakadni.

— Hailé Szelasszié császár, a Négus még csak ismert valamennyire, de Etiópia közel-múltjáról szinte semmit nem tudunk.

— A régi társadalomban a régi kultúra dominált, amelyben sok erdőlakó, tudatlan ember sokat hibázott. Nem panaszkodom rájuk, megtették, amit tudtak. De akkor is, a „szocializmus” alatt is tanítani kellett volna a népet, de ezzel se a császárok, se az elnökök nem törődtek, mindenki csak a személyes hatalmára, a saját törzse boldogulására gondolt, mással nem törődött, elfelejtette, mit jelent Etiópia. Ma még beszélni sem tudunk egymással, Nekem jó szakmám lesz, majd csak megleszek valahogy, de mi lesz a többivel? A második világháború utáni vezetők már látták a világot, tudták, hogyan élnek máshol és mégse csináltak semmit. Etiópia gazdag ország lehetne, nagyon jók az adottságai. Például: Hailé Szelasszié bukásakor még az ország negyven százalékát borította erdő, a „szocializmusban” kiirtották mind, termelőszövetkezetnek, lakótelepnek kellett a hely, mára már csak négy százalék

maradt, a vadállataink Kenyába menekültek. A GDP hetven százalékát fegyverkezésre fordították, éhezés, bombázás egyszerre pusztított. Pedig a fegyver, a háború csak veszteséget termel nekünk, ugyanakkor a fegyvereket eladó szocialista országoknak és az USA-nak ez nagyon jó üzlet volt. Nálunk is meghaltak kubaikatonák, nagyon sajnálom őket. Mengisztu Zimbabwéba menekült, de diktatúrájának következményei ott maradtak. A lakosság fele párttag, akik általában csak nyolc osztályt végeztek, aztán dupla fizetésért „irányítottak”, de valójában inkább zavarták a munkásokat a dolgukban. Most már dolgozni kell végre, nem politizálni, de az a baj, hogy az emberek félnek, egyelőre a tudósok, a szakemberek se mernek beszélni az ország sorsába. Sokan emigrálnak is, vagy nem térnek haza tanulmányaik végeztével.

— Ti hányan vagytok Magyarországon?

— Négy éve még körülbelül kilencvenen voltunk, a fele azóta máshova költözött vagy hazament.

— A te gondolkodásodra hogyan hatnak ezek az évek?

— Minél többet tud az ember, annál jobban gondolkodik. Szeretek olvasni, tanulni, a kötelező dolgokon túl is. Az a világ, amiről a régebbi könyvekből tanultam, gyakorlatilag nem létezik, a régi írások nem igazak. En az gondolom, hogy a véleményem téves lehet, de hazug nem, a szakembernek hazudnia nem szabad. Eddig is eszerint éltem, írtam, de attól tartok, mi lesz majd, ha a tudásom alapján azt kell mondanom otthon, hogy amit akarunk, az rossz, téves, nem igaz. Ilyenkor arra gondolok, hogy ha én meg is halok, a munkám megmarad az utókorunk. Látom, hogy itt már nem félnek az emberek, és várom, hogy ez máshol is így legyen. De nagyon nehéz látni a hazámat, és azt érezni, hogy tenni kell, de nincs lehetőség és mégis muszáj. Nekem már nem lesz jobb, de a fiamnak, a fiam előre, de onnan végkimerülés miatt vissza kellett fordulniuk.

— Mi nehéz itt neked?

— A magyar nyelvet megtanulni nehéz volt. Meg aztán nemrégiben láttam, ahogy a bőrfejek megverték valakit.

— Félsz?

— Keresztény vagyok, csak a bőrfejekről félek, és amikor kimegyek az utcára, megnezem, merre járhatnak. Tavaly 10-15 skinhead megverte az egyik barátomat, majdnem meghalt. Jött a rendőrség, ketőt elfogtak. A rendőrök megengedték, hogy megkérdézzem tőlük, mi volt ezzel a céljuk. Azt mondta az egyik, hogy nyolc általánost végzett, dolgozik, a szülei is dolgoznak, mégis nehéz az életük, mert mi elfoglaljuk az ő helyüket, és menjünk haza. Ugyanazt mondom most is, amit neki mondtam erre: minket a magyar állam úgy fogadott, mint saját gyermekeit, ha ezzel problémád van, fordulj az államodhoz. En nem meghalni jöttem ide, hanem tanulni, és egy ország vár haza, mert szüksége van arra, amit itt megtanulok. A jog egyformán megillet mindenkit. Ha engem megölsz vagy hazaküldesz, attól neked se több pénzed, se jó életed nem lesz. Ha egyszer tönkrement egy ország, ott csak lassan javul a helyzet, és addig nehéz benne mindenkinnek.

Amikor megütsz egy embert, te is meghalsz egy kicsit...

M. G.

Biztonság és gazdaság összefüggéseiről „mezei” egyetemi hallgatóknak is

Turák János (52 éves, két gyermek apja) nyerte el a gazdálkodási kar által meghirdetett nyilvános pályázaton a védelem-gazdaságtan tanszék tanszékvezetői posztját. A megbízás három évre szól, beleillik a tanszékvezetők egyetemi megújításának folyamatába. Turák János 1961-ben végzett egyetemünkön. Ezt követően a Magyar Honvédség-nél töltött be különböző beosztásokat. A katonai gazdaságtan tudományterületi meghatározásával foglalkozó kandidátusi disszertációját 1989-ben védte meg. Rövid bemutatkozó interjúra kértük az új tanszékvezetőt.

— Miért jelentkezett a tanszékvezetői pályázatra? Nem visszalépés ez az ön számára? Végül is szép köztisztviselői karriert futott be a minisztériumban.

— Semmiképpen sem tekintem visszalépésnek, hogy az egyetemre kerülhettem. Nem „parancsra tettem”, nincs mögöttem „szervezeti átalakítás”. Már korábban tanszékvezetővé válhattam volna kinevezés útján, pályázati megmérettetés nélkül. Örülök, hogy nem élttem az akkori lehetőséggel és most nyílt, sokoldalú összehasonlítás után nyertem el ezt a tiszteletet.

Ami a karriert illeti, nem titkolom, hogy 52 évesen a hadseregben már a pályája végéhez közeledik az ember. A tiszt nyugdíjkorhatár 55 év, és ezt napjainkban elég szigorúan betartják. Nem ez volt azonban a motivációm, hiszen a következő három évben „rutinból” végezhettem volna a munkám, és nem kellene újabb nyelvvizsgára készülnöm. Inspirált a lehetőség, hogy megpályázhatom ezt a posztot, s ha elnyerem, többet tehetek azért, hogy jól felkészült szakemberek gazdálkodjanak a hadsereg eszközei-

vel, a nemzeti vagyon közel tíz százalékával.

— A seregben egész pályafutása alatt közgazdasági kérdésekkel foglalkozott. Gondolom, az eközben szerzett tapasztalatai indítják arra, hogy ezt ilyen fontos feladatnak tartsa.

— Amikor 1962-ben a honvédség állományába kerültem, megdöbbentem az a közgazdasági felkészületlenség, amelyet akár a vezérkar gazdasági tervező szerveiben is tapasztalhattam. A hadsereg „gazdálkodása” naturáliákon alapult, a ruhaneműtől az alkatrészekig természetes mértékegységekben számolt normák alapján osztották szét a javakat a katonai szervezetek, a katonák és a tisztek között. Ez a módszer teljességgel nélkülözte a közgazdasági szemléletet, az egyes tevékenységek költségeinek figyelembevételét. Az 1968-as gazdasági reform a hadseregben is éreztette hatását. Akkor kezdődött el az átalakulás, melynek eredményeként ma már a honvédség egyes szervezetei önálló költségvetési gazdálkodást folytatnak és

nunk. Egyszóval tényleg régi „szívügyem”, hogy a védelem és a gazdaság kölcsönhatásait szervezett és elmélyült kutatási területet képezhessenek.

— Az egyetem közvéleménye előtt nem teljesen világos a tanszék státusza. Mennyire szól bele a munkájukba a tanszék finanszírozó Honvédelmi Minisztérium?

— A tanszék működéséről szóló kétoldalú megállapodás szerint az egyetem biztosítja a működésünk alapvető techni-

ugyanaz vonatkozik ránk, mint bármely más tanszékre:

a kari és egyetemi tudományos, illetve vezető testületeknek kell beszámolnunk az egyetem tanszékeire vonatkozó követelmények alapján folytatott munkánkról.

A tanszék eddigi tevékenysége során több mint száz, kilencven százalékban esti-levelező tagozatos védelemgazdasági hallgató felkészítésében vett részt. Mivel ezek a tagozatok megszűnnek, de a fegyveres testületek közgazdasági beosztást betöltő szakembereket továbbra is igényelnek, új képzési formákat kell bevezetni. Egyrészt az illetékes szervek, igényeiknek megfelelően, évente 15-20 nappal hallgatóval ösztöndíjas szerződést köthetnek, akik ennek megfelelően nálunk tanulnának, végzésük után pedig az ösztöndíjukat fedező szervezetnél, vagy a nemzet-

e funkció ellátását tartjuk a nehezebb diónak.

Ügy véljük, hogy a ma és a jövő közgazdasáinak nyílt szakmai érdeklődéssel kell vizsgálniuk a fegyveres védelem is magában foglaló biztonság világ- és nemzetgazdasági jelentőségű gazdasági összefüggéseit. Nyilvánvaló, hogy ehhez az eddigi tananyagainkat újakkal kell felváltanunk. Megkezdtük egy új tárgy tematikájának kidolgozását. Címe: A biztonságpolitika gazdasági alapjai. Már az előkészületekbe bevontunk számos egyetemi és az egyetemen kívüli dolgozó szakértőt. A „házon belülről” Ágh Attila és Rostoványi Zoltán kapcsolódott be a munkába. Azt tervezzük, hogy a posztgraduális képzésben jövő év elejétől, a nappali tagozatos oktatásban 1993 ősztől jelenünk meg ezzel a kurzusunkkal.

— A védelem témakörének szempontjából gyökeres változást jelent az ország politikai-katonai orientációjának megváltozása. Milyen lépéseket tesznek a nyugati katonai gazdasági ismeretek adaptálására?

— A rendszerváltás és a nemzetközi környezet átalakulása nagyon komoly kihívást jelent számunkra. A munkatársaink nyugati hadigazdasági ismereteit, beleértve az enyémet is, hiányosak. Közülünk egyedül Nögrádi Györgynek vannak számottevő biztonságpolitikai tárgyú nemzetközi, elsősorban németországi

kai feltételeit (helyiségek, infrastruktúra), a fegyveres testületek gondoskodnak a személyi feltételekről, magyarul az itt dolgozók HM- és BM-státuson vannak. Az oktatott tematika kidolgozásában meglehetősen nagy szabadságot élvezünk. Egyeztetjük ugyan a tananyagainkat a honvédség illetékesivel, de ez nem jelenti azt, hogy a HM-nek bármiféle jóváhagyási jogköre lenne azok fölött. Ami az egyetemmel szembeni kötelezettségeket illeti,

gazdaság más védelemgazdasági szerveinél helyezkednének el. Másrészt meg kell találnunk a módját annak, hogy megfelelő különbözőzeti vizsgák letétele mellett, graduális képzésre az egyetemre jöhetnek a Bolyai János Katonai Műszaki Főiskola pénzügy és hadtáp szakán végzett üzemgazdászok is. Ezeket a problémákat az érdekeltek, így az egyetem illetékes vezetői részvételével március 6-án egy közös értekezleten igyekeztünk tisztázni.

— Van azonban egy másik tanszéki feladatuk is, amelynek teljesítésében nem sikerült komoly eredményeket felmutatniuk az elmúlt években. Egyelőre nem kínálunk a Közgáz „rendes” nappali diákjai körében népszerű védelemgazdasági tárgyakat.

— Mi is

kapcsolatai. Mentségünkre hadd mondjam el, hogy a hadseregben évtizedeken keresztül a szovjet hadtudomány eredményeinek adaptálása volt a tudományos munka meghatározott célja.

Hiányosságaink pótlására jó lehetőségeket biztosít, hogy már eddig is részt vehettünk néhány konferencián Nyugat-Európában, több ajánlatot kaptunk a segítségnyújtásra, például belga, kanadai, illetve a NATO alkalmazásában lévő szakemberektől. Mi magunk is szerveztünk egy nemzetközi konferenciát tavaly az egyetemen és fogadtunk egy, az USA-ból érkezett vendégprofesszort is. Magyar kutatók, szakemberek, katonai vezetők, így többek között Király Béla vezérezredes úr ajánlotta segítségét nehézségeink csökkentésére.

A kialakuló magyar gazdaságban a nyugati országokra jellemző, racionálisan gazdálkodó fegyveres testületekre van szükség. Nekünk ezek számára kell szakembereket képeznünk és ehhez természetesen a piacgazdasági gyakorlatot kell példának tekintenünk. Nagy sikernek tartanám, ha erre törekedve olyan tárgyakkal tudnánk előállni már az én hároméves tanszékvezetői megbízásom ideje alatt, ami az egyetemi hallgatóság jelentős részének érdeklődésére is számot tart-hat.

K. S.

sok mindent vállalati formában, vállalkozásszerűen hajtanak végre.

(Jórészt így működnek például a javító szervezetek, illetve a szociális és kulturális intézmények.) Ugyanakkor a Magyar Honvédség még csak most tér át az összes többi költségvetési szervben évtizedek óta alkalmazott számviteli előírások használatára. Nemrég született az a döntés is, hogy minden dandárnál, a hadsereg „alapszervezeteinél” két-három olyan közgazdász tiszt dolgozzon, akik „főállásban” a szervezet gazdálkodásával foglalkoznak és megerősítették a számviteli feladatokat.

részt vettem a tanszék megalakításában.

A tananyagok egyik szerzőjeként, külső előadóként folyamatosan részt vettem az itteni munkában. De volt olyan tiszt is, hogy a HM képviselőjeként az egyetemi tanácson érveljek amellett, hogy a fegyveres testületek működésével, illetve a rendkívüli

helyzetekre, természeti katasztrófákra való felkészüléssel kapcsolatos gazdasági tevékenységeket jelentőségük, méreteik, súlyos gazdasági hatásai miatt közgazdasági szakfeladatként önálló ágazati közgazdasági tudomány kereteiben célszerű vizsgálni

Hani

VONALKÓD ÉS SZERETET

Szeretnek minket... ez volt a KÖZGAZDÁSZ legutóbbi számában Harmai Gábor glosszójának címe. Hát szeresse Önöket, kedves hallgató, a Margaréta csomagkötő. Az AULA Kiadó Önöket, mint vásárló, mint üzletfél tisztelt, Önöknek szolgáltat, Önöktől él. Ennyit a címről.

Sajnálom, hogy gondjait nem tudjuk személyesen megbeszélni, hiszen nem biztos, hogy sokan osztják azokat. Először elképzeléseinket ugyancsak Harmai Gábor bírálta meg (akkor még úgy terveztük, hogy bönokat, „játékpenéket” adnánk. Igaza lett volna, ha azt vezetjük be, nehezség, sok bosszúsággal és költséggel járó rendszer lett volna.)

A vonalkódrendszer az egyetem vezetőivel és az HT képviselőivel egyeztetettük. Miért döntöttünk a bevezetéséről?

Az Aula Kiadó Kft. az egyetemi jegyzet- és tankönyvkiadásra, terjesztésre jött létre. A kiadó egyszemélyes kft. formában működik, a BKE Ala-

pítvány a tulajdonosa. Alapításához egymillió forint alapítókérel járult hozzá. Az egyetemről béreljük a helyiségeket, a számítógépeket.

Az egyetem éves tananyagigényéhez 25–30 millió forint kellene. Azt hiszem, fenti feltételek között semmilyen kiadási tevékenységet nem tudnánk ellátni, forgótöke hiányában. Az AULA tehát azt javasolta, hogy a minisztérium által az egyetemnek, jegyzetvásárlás támogatására adott összeget adja át nekünk.

Mit adunk cserébe? A kft. vállalta, hogy a naplói hallgatók számára a könyveket önköltségen adja. A Hallgatói Tagozat betétként az éves elszámolásunkba, amelyet egyébként is tartozunk az Alapítványnak elkészíteni. Pontosan kimutatjuk, hogy hogyan használjuk fel a hallgatói támogatás összegét. Mint hogy nem kívánunk minden vásárláskor minden hallgatót igazoltatni, ugyanakkor a külső vásárlókat sem kívánjuk a hallgatók pénzéből megaján-

dekozni, úgy döntöttünk, hogy a leggyorsabb, legegyszerűbb módszer a vonalkódrendszer kidolgozása.

További ajánlatunk volt, hogy a minisztérium által havonta utalt hallgatói támogatást hitelkártyarendszerben megelőlegezzük. (Másképp Harmai Gábor arról cikkezett, hogy minek havonta adni háromszázat, miért nem kapják meg egyben a félevesi keretet, hiszen többnyire egyszerre, évkezdéskor költik el a pénzt takonyvekre.)

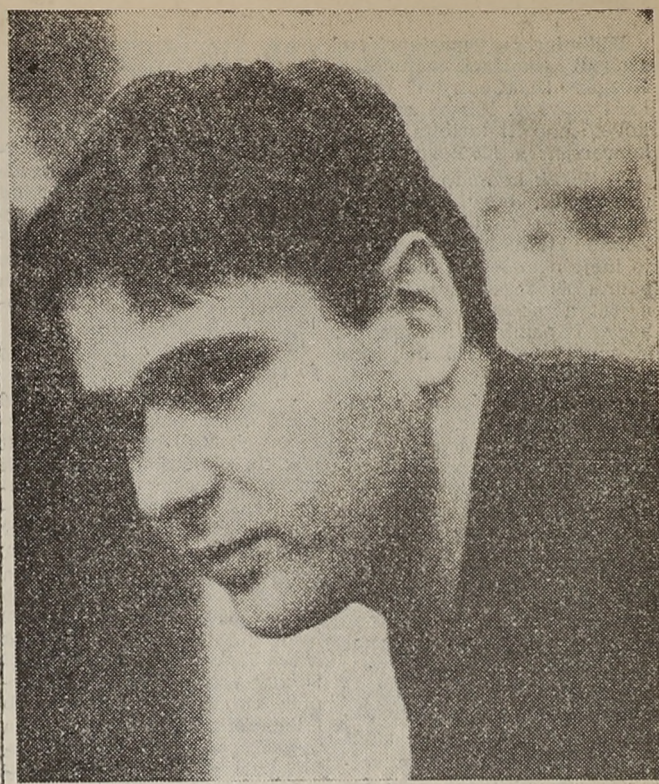
Azt pedig, hogy a hallgatóknak visszaadjuk az önköltségi ár és a (szabad) fogyasztói ár különbségét, úgy oldottuk meg, hogy nem az 1500-at kapja meg minden hallgató, hanem 2000-ért vásárolhat. Úgy gondolom, hogy ez fair, sőt, mi tettünk a hallgatók számára kedvező ajánlatot.

Ennek az az ára, hogy a hallgatók kénytelenek lesznek vigyázni „fecnijükre”, melyet, ha a diákgigazolvány zsebében helyeznek el, csak azzal együtt veszíthetnek el. Remélem,

hogy hamarosan újfajta diákgigazolvány léphet életbe, melyen eleve szerepel a hallgatók azonosítására szolgáló vonalkód vagy mágnescsík, és még ennyi esélye sem lesz az elvesztésnek. A „fecni” elvesztését egyébként 200 forinttal „büntetjük”, hogy még jobban vigyázzanak rá.

Az állam — Harmai Gábor által jellemzett — szerető gondoskodásáról pedig igazán azt hiszem, hogy az állammal a vonalkódhoz semmi köze, ezt a kft. találta ki, vezette be. Az államnak a havi 300 forint szerető „adomány”, amelyet jelenleg sokkal hatékonyabban lehet felhasználni, mint a hatósági áras, költségek iránt teljesen érzéketlen rendszerben. Bár Harmai Gábor tavalyi glosszájára nem válaszoltam (készkütem válaszolni), most felajánlom, hogy szívesen várom egy beszélgetésre, s ha konstruktív javaslatot tesz, meg is köszönöm.

Dr. Halász Géza igazgató,
AULA Kiadó Kft.

Fotó: Kelemen Zoltán

Szinte változatlan „vezérkar”

A gazdálkodási kar kari tanácsa február 19-i ülésén tanszékvezetői pályázatokról nyilvánított véleményt. A testület támogatta a következő pályázókat: **Chikán Attila** (vállalatgazdaságtan tanszék, 18, mellette, 1 ellene, 1 tartózkodás), **Berács József** (marketing tanszék, 16, 2, 2), **Sárközi Tamás** (gazdasági jogi tanszék, 19, 1, 0), **Dobák Miklós** (vezetési és szervezési tanszék, 17, 1, 2), **Mészáros Tamás** (alkalmazott közgazdaságtan tanszék, 13, 0, 2), **Kerekes Sándor** (könyvtar- és könyvtudomány tanszék, 20, 0, 0), **Tóth Tamás** (küzdelemtan tanszék, 18, 1, 1), **Baricz Rezső** (számvetés tanszék, 19, 1, 0), **Csáki Csaba** (agrártanszék, 19, 1, 0). A kari tanács egyhangú szavazással támogatja **Görög Mihály** (technológia tanszék) dékánhelyettesi kinevezését.

Elköszönök...

olyan egyszerűen és csendben, mint ahogyan éltem és dolgoztam az egyetemen. Azzal a biztos tudattal megyek el, hogy nem nyomtalanul távozom. A vezetésem alatt összekovácsolódott Gazdasági Igazgatóság szinte tisztelettel és nagy odaadással szolgálta az egyetemet. Hosszú időn keresztül nem tudtuk bennünket eltántorítani a megalapozatlan rossz vélemények, mert sokkal több jó szót és köszönetet is kaptunk. Sokan tudják, hogy az adott feltételek mellett másutt sem tudják jobban csinálni. Kösznöm, hogy a magyar felsőoktatás ügyét szolgálhattam. Nagyon fájó szívvel köszönök el, és szerénységgem sem tud megakadályozni, hogy kimondjam, mert úgy érzem, hogy a jövőben is szükség lenne rám. Sok sikert kívánok mindenkinek

Monek Lászlóné

Az Economix továbbfejlesztése

(Folytatás az 1. oldalról)

letően, megtartva a cég tanácsadó tevékenységét, ezen belül is összekapcsolódva az alma materrel, mintegy ráépítve az oktatók tudományos potenciájára. Ezzel a nagyon biztos háttérrel az egyetlen komoly cég lehet ebben az üzletágban. A továbbfejlesztési elképzelések között említette a külker-képviselést, a reklámban a marketing- és a külföldi ki-

állítás tevékenységét. De cél-szerű lenne a külföldi vásárok képviselése is. Ezek a területek lényegi előrelépésre van szükség. Mindemellett szeretném az Economix korábban kialakított nemzetközi kapcsolatait az olasz reláció mellett angol-szász és német körökkel bővíteni.

Szól arról is, hogy osztja a részvénytársaság vezetőségének azt a véleményét, hogy

külföldi és hazai tanácsadók koonkurenciája. Ebben a versenyben az egyetemi munkatársak

szakmai hozzáértésén túl banki kapcsolatokra van szükség, mellyel olyan területek biztosíthatók, amivel az Economix jelenleg nem rendelkezik. Mindezek miatt van jelenleg hátrányban. Ezért a vonalat mindenképpen fejleszteni kell.

Az ismerkedés időszakában az új vezérigazgató sok sikeres ötlettel találkozott. Éppen ezért bizakodóan tekint a változások elé, melyeknek levelezésére is vállalkozott. Véleménye szerint az oktatói háttérrel megvan a lehetőség az új piaci pozíció megszerzésére.

az egyetem kapcsolatát mihamarabb teljeskörűen át kell tekinteni.

Ebbe a témakörbe beletartozik az egyetemnek nyújtott támogatás, az egyetemi dolgozók szakmai, tudományos felkészültségének piaci javítása és a részvénytársaság épületén belüli elhelyezése, tehát a kapcsolat áttekintésének teljes komplexitása. A közeljövőben

az Economixnak és az egyetemi vezetésnek ezeknek a megvalósulására föltétlenül időt kell szakítani, napirendre kell tűzni.

Szombathelyi Ferencnek, a részvénytársaság új vezérigazgatójának terveit, elképzeléseit sok sikert kívánunk, he

Egy ezer lakosú kis faluból jött. Miskolcon járt középiskolába. Eleinte úgy gondolta, mérnök lesz. Edesapja, aki egy amerikai rendszerű menedzserképzőn vett részt, hívta fel a figyelmét Liska Tiborra, Kornai Jánosra és a Hiányra. Korábban is figyelt a politikára. Rendszeresen olvasta a HVG-t, érdekelte az ország eladósodásának kérdése. Sikeresen megszerezte a Hiányt, elkezdte olvasni. Lassan haladt vele, mert egy sor ismeretlen terminológiai ütközött, de sok mindent megtanult belőle. Ilyen előzmények után úgy jött az egyetemre, hogy ő valóban közgazdász akart lenni. Ez azért nem jellem-

Semsey Barna, a HT alelnöke

Semsey Barna, a HT alelnöke harmadéves közgazdasági szakos hallgató. A tavalyi választásoknál jutott be a HT-ba. Viszonylag sok szavazatot kapott, így a középmezőnyben végzett.

— *Miért akartál HT-tag lenni?*

— Sokat beszélgettem abban az időben az egyetemi tanács döntési után a HT-tagokkal. Nemesgöndör meg is mondta nekik a véleményemet, hogy én nem így döntöttem volna. Egyszerűen, kritizáltam őket. Ha másként csinálnád, akkor miért nem teszel érte, hogy te is beleszólhass a döntésbe? — mondták. Hát, így jutottam el ahhoz a gondolat-hoz, hogy HT-tag legyek.

— *Azóta ennek a HT-nek volt már néhány forró pillanata az érdekvédelmi munkában. Szereztlé némi tapasztalatot, most, hogy látod, érdemes HT-tagnak lenni? Hisz ami a diákságot illeti, elég passzív a munkásokkal szemben.*

— Ez így igaz. Addig nem érdeklőt a HT, amíg nem éri közvetlenül érdekeiket sérelem. Ez volt tavaly is, amikor eltörték a pót zht. A másodévesek azonnal felzúdulnak. Vagy amikor gond volt az elm. törvél a negyedéveseknél. Mi minden körülmények között megpróbáljuk az érdekvédelmet becsületesen ellátni. Az érdekeltségem én teljesen természetesen veszem, engem nem zavar. A diákoknak megvan a maguk mindennapi feladatai mi meg azért vagyunk, hogyha szükség van ránk, tegyük a dolgunkat. Alapvetően elmondhatom, hogy a HT felelősségteljesen dolgozik. Nem próbál meg jótalan előnyöket kiharcolni. Inkább az oktatás színvonalának emelésére törekszik.

— *Vajon más egyetemeken milyen a hallgatók aktivitása az érdekvédelmi munka iránt?*

— Az OFESZ-kongresszus tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a többi egyetemen is passzívok a diákok. Még nálunk viszonylag jobb a helyzet. A többi egyetemhez képest itt a tanárok és a diákok között jó a viszony, ebből kifolyólag kevesebb a sűrűlődas.

— *Mi a véleményed az egyetemi tanács munkájától?*

— Amikor bekerültem a tanácsba, a kíváncsiság dominált bennem. Néha azt éreztem, hogy a vita parttalanul válik. De amikor döntésre került a sor, a tanács konszenzusra jutott. Hamar kiderült az is, hogy a hallgatók szavazata eldöntheti a mérleg nyelvét. Így azok az oktatók képviselők, akik meg akarták nyerni a diákok szimpátiáját, figyelembe vették a hallgatók érdekeit is. De ugyanígy a hallgatók is keresik a kapcsolatot az oktatókkal. Elmondhatom, véleményünk szerint, hogy a diákképviselőt elég konst-

ruktív magatartást tanúsított, többek közt a fejlesztési terv elfogadásával kapcsolatban is.

— *Az egyetemi tanácsban is az, aki rád hatást tett?*

— *Veress József rektorhelyettes, tanár úr. Ő megfontoltan szól mindig hozzá és felelősséget érez az egyetem jövője iránt. Szimpatikus számomra Kerekes Sándor és Mészáros Tamás is, akiknek egy-egy hozzászólása élményként hatott rám.*

— *A HT-n belül neked mi a részortfeladatod?*

— Nincs külön részortom, mert engem választott Rózsás Péter maga mellé alelnökként. En helyettesítem, ha hiányzik, ezenkívül részt veszek a közgazdasági kari tanács munkáiban. Egyébként ahogy adódnak a feladatok, úgy végzem a munkát. Noha közvetlenül nem a területem, de nagyon szívesen foglalkozom nemzetközi kapcsolatokkal. Összel részt vettem egy négytagú diákkonferencián, amely három nap, amit ott töltöttem, nagyon hatékony volt. Diákcsere-egyezményt kötötünk, ösztöndíj-lehetőséget teremtettünk a grazi egyetemmel, amellyel tulajdonképpen meg nem volt kapcsolat a Közgáz-nak. Ezen a konferencián felvettük a kapcsolatot az osztrák diákokkal is. Együttműködési javaslatot álltak elő. Azt tapasztaltuk, hogy Ausztriában sokkal felkészültebb a diákokkormányzat, mint nálunk. És nemcsak a beleszólas tekintetében. Anyagilag függetlenek az egyetemről. Ők üzemeltetik a menzát, a klubot és a jegyzetellátót. Mindezekből jelentős bevételük van. Ez biztosítja függetlenségüket a kormányzattól is. Mi is megpróbálunk ez irányban lépéseket tenni, de nagyon nehéz. Azóta már jártak nálunk az osztrák diákok, akik el voltak ragadtatva egyetemünkől.

— *Erős a szakmai orientációd. Emellett milyen a kapcsolatot a közösséggel?*

— Eleinte nem sok kapcsolat volt. De ez megváltozott, amikor az albrélet felváltottam a kollégiumi élettel. Aztán, hogy elindult a állal-

zó, legalábbis az első évben még, a többsége. Másodikban kemény tervet állított össze magának, dupla annyit tanult, emelt szinten, mint amennyit kötelező volt. Érdekelte a matek. Gazdasági elemzéssel, gazdasági politikával szerette foglalkozni. Egy barátjával elhatározták, hogy elmélyülnek a vállalati pénzügyekben, miután a mikro-és makroökonomiai szemináriumvezetőktől kaptak egy fordítási feladatot. Másodéves ennek alapján TDK-dolgozat is született. Sokat jelelt számára, hogy elsöben részt vett egy rajkos kurzuson. Majd, mint alapító, részt vett az Egyetemi Vállalkozói Kollégium megszerzésében.

kedvezőbb formulák között. Ezt az összeállításunkat szeretnénk minél szélesebb körben közzéadni. A HT-munkánk kívül rendszerint vállalok más feladatokat is. Számomra ugyanis nem okoz megterhelést az egyetem. Alapvetően mindig jóval négyes fölött volt az átlagom. A sok vállalkozásnak persze kevés jelentkezett a hatása, ami elég idegesítő volt. Ilyenkor rendszerint elhatározom, többet semmit nem vállalom, kényelmesen akarom elvégezni az egyetemet. Aztán egy idő után újra csak kezdődik minden előlről. De az ezzel járó kudarcélmények hozzásegítenek ahhoz, hogy jobban megismerjem magamat, előbb-utóbb behatároljam, meddig vagyok terhelhető túlfeszítés nélkül.

— *Sok munkát jelent a HT számára?*

— Amennyit az ember felvállal. Lehet úgy is HT-tag valaki, hogy nem csinál semmit. Van olyan külső besegítő, aki többet tesz a HT-ért, mint egy HT-képviselő. Szerintem én elég hatékonyan részt veszek a munkában, bár nem mondhatom, hogy ezen nem lehetne javítani. De ha Rózsás Péternek sürgős feladata van és a segítségemet kéri, én soha nem mondom nemet, számíthat rám. Most például végleges formába öntjük a hallgatói juttatások adóalapba történő beszámításáról szóló tájékoztatót és az OFESZ választmányi gyűlésén javaslatot teszünk arra, hogy hogyan kössenek a diákok szerződést. Itt ugyanis lehet választani a

Egészségügyi menedzserképzés

Egy további új oktatási irány honosodhat meg egyetemünk posztgraduális képzésében a következő években. Mint **Háromi Balázstól**, a posztgraduális kar dékánjától megtudtuk, az úgynevezett egészségügyi (healthcare) menedzserképzés megindításáról lenne szó. A Közgazdasági Továbbképző Intézetben **Gaspár Péter** felügyeletével évek óta tartanak tanfolyamokat ilyen oktatási témákkal. Ezeket a programokat külföldi támogatással valósítják meg. A közelmúltban derült fény arra, hogy megvan a lehetősége annak, hogy ezt a képzési irányt nagyobb szakmai mélységben, az egyetemi másoddiplomás vagy szakosító diplomás képzés keretében is felvállalja intézményünk. Ehhez komoly nemzetközi támogatást, világbanki forrásokat pályázhat meg az egyetem.

A dékán információi szerint a külföldi partnerek már megpróbálták Magyarországon más intézményekkel ez ügyben, ám sikertelenül. A posztgraduális kar komoly erőket szándékozik erre a feladatra koncentrálni. Itt végső soron arról van szó, hogy az egészségügyi intézmények menedzserképzésének Magyarországon se az elsősorban szakmai feladatokra koncentráló kiváló orvosok kezében kell lennie, mint most, hanem hozzáértő, erre a munkára képzett szakemberekben. Az is cél továbbá, hogy az egészségügyi menedzserképzés ismeretanyaga hosszabb távon „beszivároghat” az egyetemi alapoktatásba is, például a nonprofit szektor vezetési-szervezési tananyagába.

h.s.

Hattyúdal – nagy gázssal

Különleges meglepetéssel szolgált vendégei számára a Közgáz DiákCentrum tavaly karácsonykor. Három egymást követő nap itt tartotta búcsúkoncertjeit a KFT-együttes.

— Sokak számára nem volt meglepetés, hogy feloszlik a zenekar — mondja Kelemen Zoltán klubvezető —, hiszen jó ideje nem léptek már színpadra, és masszívan tartotta magát a városban a pletyka, hogy felbomlanak; csak az időpont és a búcsú helyszíne volt kérdéses.

— Nem tűnt igazán váratlanoknak az a hír, Messziről nézve valahogy úgy látszott, hogy a médiák mostohán bántanak ezzel az együtessel. Ritkán játszották a számaikat a rádió és a tv, vagy legalábbis sokkal ritkábban, mint más, náluk esetleg jóval egyszerűbb zenét produkáló társaságok.

— A KFT-t egész fennállása alatt egy jól körülhatárolható, viszonylag szűk réteg kedvelte. Sose volt aranylemezük, a vidéki turnék — saját bevallásuk szerint — nem voltak igazán sikeresek. Úgy tűnik, hogy gondolatviláguk, ami minden számukat jellemezte, a

főként fővárosi, egyetemi klubokba járó közönséget ragadta meg. Hiába voltak tehát ezen a körön belül talán a legnépszerűbbek, túl kicsi fogyasztóréteg volt ez ahhoz, hogy jól eladható legyen a zenekar a mindenkihez szóló nagy médiák számára.

— *Ti viszont, a KDC mindig jó viszonyban voltatok velük.*

— Kétségtelenül. Öt évvel ezelőtt, amikor nem kis nehézségek közepeztél megalakult a klub, a nyitóbülin ők léptek fel. Készítettem egy hevenyészett statisztikát az itteni szerepléseikről. Eszerint a KDC fennállása óta majdnem 23 ezer fizető néző látta nálunk a KFT-t, ez alkalmanként több mint 2500 vendéget jelent! Mindig az ő bulijaikon voltak a legtöbb. A zenekar tagjai is úgy érezték, hogy az itteniek voltak a legkellemesebb fellépéseik. Találhattak volna ugyanis sokkal jobb akusztikájú helyet búcsúkoncertjeik számára, mégis a Közgáz választották, mert itt számíthattak a legjobb hangulatra.

— *Eredetileg két egymást követő koncertet hirdettetek meg, 290 forintos jeggyárakkal. Kockázatosnak tűnt.*

— Mi is annak éreztük, ezért már egy hónappal a bulik előtt hozzáállunk a szervezéshez, a reklámhoz, illetve a jegyek elővételi árusításához. További kockázatot jelentett, hogy ezeket a koncerteket nem szokványos KDC-rendezvények részeként szerveztük, hanem önállóan. Nem hoztunk mozi-filmeket, nem nyitott ki a diszkó, szóval azzal kellett számolnunk, hogy az összes vendégünk a KFT-t hallgatja, nézi majd. Hányan férnek el az aulában? Mennyi helyet foglal el, ha esetleg kivonul a televízió a maga kameráival és egyéb berendezéseivel? Ezeket a kérdéseket korábban sose kellett felténnünk magunknak. Végül is 2000 jegyet adtunk el estenként (a tv nem szólt közbe), és ez pont jónak bizonyult: se nem volt túl zsúfolt, se nem volt kihasználatlan a nézőtér.

Ami a jegyárakat illeti, bár különböző programot hirdettünk a két napra, csak pár százat vettek jegyet mind a két bulira. Mindenki alaposan megfontolta, mire adja ki ezt a viszonylag magas összeget.

— *Mikor derült ki, hogy minden aggodalom ellenére lehetőség és szükség van egy harmadik koncertre is?*

— Meg kell mondanom, hogy eleve feltételeztük, hogy a harmadik bulit is meg kell rendeznünk. El is kértük az egyetem általunk használt helyiségeit erre a napra. Az azonban csak az első este vált világossá, hogy tényleg szükség van a hétfői koncertre. Szombatra és vasárnapra már majdnem minden jegy elkel, ennek ellenére szombat este még hosszú sorok kígyóztak a pántzárak előtt. Rohammunkával szerveztük meg a reklámot. Gyorsan készítettünk egy plakátgrafikát, kétezer példányban léfénymásoltuk, így plakátjaink már vasárnap délután az utcán voltak. Ertesítettük az összes rádióműsort is, ame-

lyik hajlandó volt bmondani a hírt. Mivel a harmadik nap december 23-án volt, sok diák már haza készült. Fel kellett emelnünk a rendezői díjat, hogy kellő számú rendezőnk legyen. Végül is ez a hétfői koncert jó fél házzal „ment le”.

— *Beszélgünk a pénzről!*

— Az egész KFT-búcsút alapvetően presztízis megfontolásból szerveztük meg. Számunkra elsősorban közvetett hasznot hozott ez a program: nagyon nagy fogás, remek reklám volt számunkra, hogy nálunk tartják utolsó koncertjeit ez a jó hírű, különösen az egyetemi klubokban népszerű együttes.

Anyagilag azért hozott csak átlagos hasznot ez a vállalkozás, mert elfogadtuk a KFT tagjainak azt az igényét, hogy utolsó fellépéseiken szeretnének jól keresni, legalábbis ahhoz képest, amit átlagos koncertjeiken kaptak.

— *Egyszóval nem „kaszálhatok”. A kiváló számára három ilyen sikeres buli, ilyen*

magas jegyárak mellett, bombauzletnek tűnik.

— KDC napi átlagban nem járt jobban, mint a jó közepes nyereséget hozó bulijainkon. Ennyi haszonnal egy fél évben többször is szert teszünk. Tehát nem ez volt a mi igazi motivációnk. Az együttes bizonyos feltételeit teljesíteni kellett, hogy idehozzák a búcsúkoncertjeiket. Elsősorban jó hírünk erősítése szempontjából volt ez kivételes lehetőség a számunkra, amit meg kellett ragadnunk.

— *Tervezték tavasszal is valami „nagy dobást”? Elnézve a magyar könnyűzenét, legfeljebb szexis csajok fellépésével lehetne különleges izgalmakat kínálni a közönségnek.*

— Voltak nálunk táncos lányok, de nem nyerték meg a vendégeink tetszését. Az igazán jó alakú és jól táncoló hölgyek viszont sajnos túl sokat kérnek szereplésükért a KDC pénztárcájához képest. De komolyabba fordítva a szót, Szeretnénk valahogy megünnepelni a klub fennállásának ötödik születésnapját. Hogy milyen ötletekkel „rukkolunk elő”, ez egyelőre maradjon meglepetés!

K. S.

A kultúrmenedzserek éjszaka Trabanttal járnak

Csutoros Sándor emlékkiállítás a Vigadóban

Csutoros Sándor kiállítása január 30-tól február 16-ig volt látható a Vigadóban. A tárlat létrehozójával, Csutoros Gergellyel beszélgettünk.

— Két éve végeztem az ELTE-n testnevelés, földrajz szakon, azóta szellemi szabadfoglalkozású vagyok. Edesapám két éve halt meg, 1989-ben. Általában egy művész halála után egy évvel szoktak emlékkiállítás rendezni, ez két évre tolodott ki. Ennek az az oka, hogy nem volt meg a lehetősége annak, hogy edesapám munkásságának megfelelő kiállítást rendezhessünk.

— *A Képzőművészeti Alap támogatása elég volt a kiállítás megszervezéséhez?*

— Ok biztositották a kiállítótermet, a meghívókat, a plakátokat, szállítási költséget. A Vigadó Galéria igazgatója mindenben támogatott annak ellenére, hogy még ők is elkeserítő helyzetben vannak. A szobrok egy részét ezért egy olyan Trabanttal szállítottam, amin nincs biztosítás, nincs rendszám, nincs forgalmi. Ezzel két és fél méteres szobrokat szállítani elég furcsa látvány a pesti éjszakában. Kaszkadőr módra nyomultunk vele.

— *Látta-e olyan személyt aki a későbbiekben támogatni tud?*

— Későbbi kiállításokról nincs szó. A kiállítás végén életre kelt a Csutoros Sándor Emlékmű Alapítvány, amelyet eddig 11 magánszemély 50 ezer forinttal támogatott. Ígéret van rá, hogy két bank 200 ezer forinttal járul hozzá az alapítványhoz, melynek elsődleges célja utólag megcsinálni a kiállítás katalógusát.

Edesapámnak több kiállítása volt, de ezek mind kamara-kiállítások voltak, esetleg közös tárlatok. Ez az eddigi legnagyobb.

Már gimnazistakorában elkezdett képzőművészettel foglalkozni. Az 1960-as években volt egy-két hely, ahol lakásokban szerveztek kiállításokat. A nyolcvanas években képzőművészeti táborot vezetett Tokajban, akkor született a Jakotánia-sorozat 32 szobra, mindent tölgytáblából faragta. Életében ez volt a legnagyobb sorozat.

Jelentős munkái vannak Hajdúszoboszlón, a fürdőben. Kabán az elsők között állított emléket a második világháborús hősöknek. Zalai falvakban van egy nagy szoborosorozat, ezeket Makovecz Imrével közösen készítette. Makovecz házaihoz szolgálnak környezetként.

Továbbiakban gondot jelent ezek — főként a faszobrok — gondozása. A Képzőművészeti Alap megszűnése után, erre nincs kerete. A megoldás az lehet, hogy leutazom az Országba, keressék egy öreg, becsületes asztalost, aki ezeket majd rendszeresen lekeni csónak-lakkal.

— *Látsz-e lehetőséget szponzorok bevonására? Edesapád korábban segítette-e valaki?*

— Senki. Egyszoba-konyhás lakásban lakott a Garay utcában, a dzsumbuiban. Múterme soha nem volt...

Több budapesti banknál voltam. Nekem nem az a bántó, hogy egy bank nem támogat egy kiállítást, hanem, ha meg sem próbálja felmérni milyen jelentőségű az a dolog, amelyhez a támogatását

kéri. Ez igénytelenség. Másrészt borzasztó erős az adminisztratív háló. A bankigazgatással csak akkor lehet beszélni, ha két hétig telefonálsz és elmondod a titkárnőnek, hogy mit akarsz. És mivel egy bank igazgatója nem szokott képzőművészeti ismeretekkel rendelkezni, ezért nem is próbál mélyebben belelátni.

— *A bankok inkább populáris rendezvényeket támogatnak?*

— Igen, a bank megkérdezi, hogy mint szponzor hány percig fog szerepelni a tv-ben, kiszámítja, hogy egy perc hirdetés 300 ezer forint, és eszerint dönt.

— *Az informális kapcsolatok nem segítenek?*

— Baráti alapon lehet szponzort szerezni. De edesapám mindig árnycsúcsban élt. Mindig addig érdekelte egy szobor, amíg ki nem találta, hogy milyen legyen. A megvalósításnál már türelmetlen volt, és mielőtt elkészült az alkotás, többé nem érdekelte. Annnyira, hogy gyakran jelentős műveit két-három ezer forintért adta el, csak hogy pénz legyen.

— *Edesapád kortársainak helyzete hasonló?*

— Mindenki a maga útját járja. Akinek van erre energiája, talál szponzort. Aki egy kicsit „elborultabb”, az elszűnyel. Esetleg felfogad egy Blahán való pénzváltásból származó...

szont profi pénz kell. Jelenleg azonban a műkincspiac pang. Még nem alakult ki az újgazdag réteg, akinek erre is van pénze. Ma az újgazdagok inkább régiségkedvelők.

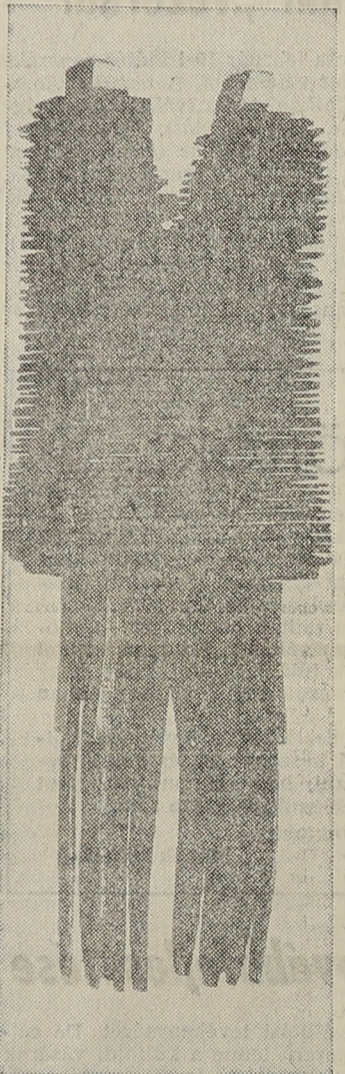
— *A jövőben foglalkozol-e még kiállításszervezéssel? Mik a terveid?*

— Az első feladat a kiállítás katalógusának elkészítése. Második a kötetri szobrok gondozása. A harmadik a be nem fejezett, de tervben már létező szobraink elkészítése. Ezt kortárs szobrászok csinálnák. Vannak olyan szobrai, amelyek akár találmánynak is minősülhetnek, például egy sakkaszt, amely szabadalmaztatható lenne. Pár év múlva kellene egy olyan Csutoros Sándor Emlékkiállítás, melyben minden anyag látható lesz időrendi sorrendben.

Végül is a kiállítás hihetetlenül sikeres volt. A megnyitón pár százán jelentek meg, utána mégis nagy port vert fel. Ha még két hétig tart, akkor megegyszer ennyien megnéznék volna.

— *Miért nem szedtél belépődíjat?*

— Nektek evidens lett volna, hogy belépődíjat kell szedni... Az apám sem szedett volna belépőt... Meg sem fordult a fejemben. Talán mert üzleti tapasztalataim csak a Blahán való pénzváltásból származnak.

Férfi 1982. Festett, fűrészelt tölgy

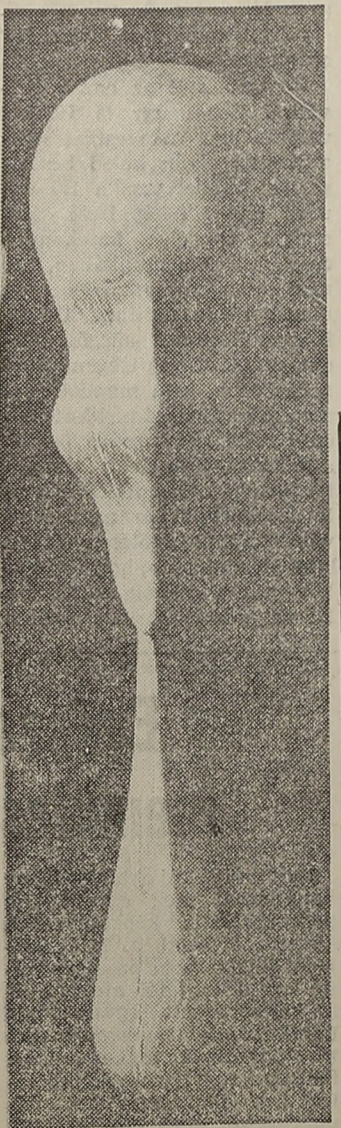
— *Ha ilyen ellenérzéseid vannak a pénzzel szemben, hogy tudod eladni a szobrokat? Az első ajánlatot elfogadod?*

— Nem. Tudom a szobrok értékét. Ha 30-40 ezer forintért eladogatnám őket, ár egy szem nem lenne a kezemből. Itt nem a pénz a lényeg. Az a lényeg, hogy a gyűjtemény eszmei és piaci értéke magasán legyen. Ezért egyrészt nem adtam el szobrot, amíg nem volt meg az életműkiállítás. Másrészt jelen pillanatban szándékozom több munkámat olyan múzeumokban elhelyezni, mint a Nemzeti Galéria, a pécsi Janus Pannónius Múzeum, a fűzfői István Király Múzeum, ahol jelentős kortársgyűjtemény van és szülőhelyem, a debreceni Déry Múzeum. Ugyanakkor hajlandó vagyok egy-egy eladásra éveket is várni.

— *Addig magának a gyűjteménynek mi lesz a sorsa?*

— Ez egy furcsa dolog, ezek a szobrok világegyetemben pincékben, garázsokban, ruhásszekrényekben voltak. Nagy gond, hogy apám sokszor kölcsönadott szobrokat és nem kérte őket vissza. Lengyelországból hat év után ment egy teherautó néhány szobor felkutatására, de akkor már senki sem tudott rólok. Véletlenül tudtam meg, hogy a szüleszörvos, akinél születtem, szintén kapott egy szobrot. Ugyanígy hiányos a régebbi kiállítások dokumentálása is. Rengeteg munkát fog ez még jelenteni.

Nagy Éva—Horváth Endre

Portré 1965. Faragott kőrtéfa

A krokodilvadász

Diákkoromban, amikor először jött órára a szemináriumvezető, aki ráadásul fiatal férfi volt, hát jó hosszú időnek kellett eltelnie, míg a saját gondolataimon túl végre figyelni is tudtam rá. Engem ugyanis sok más társammal együtt jobban érdekelt az előadott tudományos témánál az, hogy férfi. Pláne, ha az illető tökök palinák tűnt. Persze, a látszat nem jelent semmit. Ettől még lehet emberséges vagy szadizos. A, ez csak magára figyel. Exhibicionista. Szereti a hangzást hallani. Különböző is a jobb füle, mintha egy kicsit nagyobb lenne. A baszja az jó. Rám néz, de mint egy úvegen át. Csak magát imádja. Terepszemlélt tartottam rajta, mint egy térképben, és megállapítottam, ez is csak egy férfi a sok közül. Már éppen figyelni is képes voltam rá, amikor jött egy levél a mögöttem levő sorból, egyetlen kérdéssel: Nős? Hátrasúgtam: Naná, ma ki nem az? És ezzel kezdődött minden előlről, a bajszától a cipője sarkáig.

Császár Csabával beszélgettem, amikor ez a kép a múltamból felvillant. Ő is a minap kezdte meg hivatalosan egyetemünk oktatói pályafutását. És, hogy minden főlélegetes találgatásnak elejét vegyük, úgy gondoltam, bemutatom Csabát leendő tanítványainak és kollégáinak.

— *Szóval, nős vagy?*

— Nem. Habár, ha a hobbim felől faggatnál, azt mondanám, a világon a legizgalmasabbak a lányok. Mindig fontos volt, hogy legyen szerelmem. Mert a szerelem az egyik legfontosabb érzés. De még nem tartok a nősülésnél.

— *Tervgazdos létekre hogy kerültél az ipari szervezési tanszerekre mint oktató?*

— Sakkollégistaként kerültem Dobák Miklóshoz a szervezési tanszék vezetőjének meghívására. Érdekeltek a téma és a kurzus második féléve során felkért, hogy

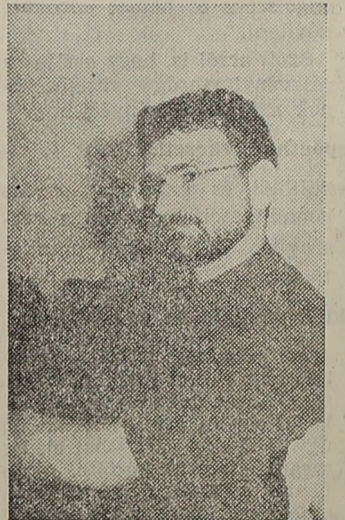
legyek demonstrátora, amit a tanszék egy oktatói megbízás követett.

— *Mit fogsz tanítani?*

— Az alaptárgyban, a vezetés-szervezésben fogok szemináriumot vezetni a harmadéveseknek. A negyedéves szakirányos hallgatóknak is vezetek szemináriumot, de az csak inkább adminisztratív feladat miután ott az előadók külsősök lesznek, így én is ismerkedek ezzel a területtel.

— *A szakmán kívül mi mindennel szeretsz még foglalkozni?*

— Nagyon szeretek olvasni szépirodalmat, szeretek mozi-

Fotó: Takács Sándor

— *Mi az, ami jellemző rád?*

— Rengeteget bírok beszélni, és szeretem a humort.

— *Tényleg sokat beszélsz? Azt szeretik a nők.*

— Nekik nem mindig.

— *És a szemináriumon?*

— Még nem tudom. Holnap lesz az első.

— *Az feltétlenül jó, ha a szemináriumvezető beszél.*

— Csak ne mondjon hülyeségeket. Meg hát, nem tudom, mi lesz. En már húsz embernek tartottam előadást, ötven ismeretlennek még nem. De mire ez a beszélgetés nyomába kerül, addigra már túl leszek ezen. A humor... A humor, az valami alapvető feltelete az ember életének, hogy bírjon létezni, hogy legyen humorérzéke magával szemben is. meg úgy a világgal is. Az valami óriási. Szóval, a játékosság, a nevetés az benne legyen az ember életében.

— *Miben fejeződik ki a humorérzéked, szeretsz humorizálni?*

— Nem. Ahogy az ember él, beszélget a többiekkel, észreveszi a világban, a többi emberben és saját magában a fontosságát, és ahogy a situációkban megéli az apró fintorokat.

— *Ez jó dolog. Talán azt is elárulja, hogy te optimista vagy?*

— Nem vagyok igazán optimista. Hogyha az ember az élet dolgait következetesen megpróbálja végiggondolni, végigvinni, akkor nem hiszem, hogy olyan könnyen lehet op-

Kollégista találkozó

Volt kollégisták találkozója rendezték meg a Kinizsi-kollégiumban február 22-én. A jó hangulatú program illusztris vendége volt Nagy Sándor, az MSZOSZ elnöke, a kollégium egykori igazgatója, de a vendégek között megjelent Kupcsik

József rektorhelyettes és Högye Mihály, aki hosszú ideig irányította az egyetem kollégiumi ügyeit. Az állatföldes követően pantomimműsor és esztrázenekar szóalkotású mintegy száz volt Kinizsi kollégiumi lakót.

A nép és az ő „barátja”

Változatok a jobboldali populizmusra

A magyar politikai életben mind gyakrabban szerepel a „populista” kifejezés, valamint az országban érezhető egy hatalmas megdöbbenéssel vegyes félelem a szélsőséges és fasisztoid eszmék feléledése, azoknak a közéletbe való visszalopódása miatt. E jelenség eszmetörténeti alapját keresve Percz László filozófus próbált — a Társadalomelméleti Kollégium (TEK) február 19-i előadásán — az összekavarodott fogalmak között rendet teremteni.

Az előadó bevezetőjében elmondta, hogy

egyre megdöbbentőbb, sőt idegesítőbb probléma a reinkarnálódni látszó múlt, a rég halottnak hitt eszmék feléledése, megjelenése. Ugyan- is a rendszerváltás időszakában a jobboldali konzervativizmus ugyan felülkelt, de az eszmék nem voltak újak, hanem csak a választások során egy „keresztény-nemzeti középosztály” képviselőit vállaló párt győzött, amelybe vitathatatlan módon betagozódtak ezek a jobboldali konzervatív csoportosulások.

Ez tápot adhat annak a kérdésnek, hogy feléledhet-e a két világháború közötti eszmetörténeti korszak?

A válasz természetesen nem adható meg egyszerűen. A politikai szóhasználatban hatalmas terminológiai zűrzavar uralkodik egyes fogalmakkal kapcsolatban. Ilyen fogalom többek között a populizmus is.

Egyrészt egy reflexivitást nélkülöző szóhasználat tapasztalható, főleg az ellenzék részéről. Ez tulajdonképpen egy nagy szóhasználat, amely elmosza a populizmus és a magyar népi mozgalom hagyományai közti különbséget. Létezik azonban egy olyan megközelítés, amely reflexíven vizsgálja a problémakört (Szilágyi Akos, Ungvári Tamás és mások). Igen fontos itt kiemelni Borbándy Gyula munkásságát, aki a magyar népi mozgalom monográfusaként igyekszik azt bizonyítani, hogy egy „jó, progresszív, demokratikus” népi mozgalom áll a „rossz, aljas demagógiával” operáló, a nép nevében felszólaló, de a népet semmibe vevő populizmussal szemben.

Ezek hallatán felvetődik a kérdés, hogy

miként lehet definiálni a populizmust? Legkönnyebben úgy fogható meg, mint politikai ideológia és politikai tömegmozgalom egysége, közös metszete. Politikai ideológiai vonásait tekintve több részöl gyűrhető egybe. Rendelkezik egy vallásos, szakrális motívummal (a Vezérkép, a tömeg mozgatója stb.), frappánsan úgy is lehet fogalmazni, hogy lényegében szekularizált vallásos vonásokkal írható le erről a részből. Emellett egy erős nacionalista töltés és egy erős szocialistikus eszménykép a többi alkotóeleme.

E három tényező adja a populizmus felszínét: a népre való állandó hivatkozást, valamint az elitellenességet. (Ez utóbbi igen érdekes dolog, mert mindig negatívban valószínű, az éppen aktuális elit(ek) ellen, azok megegyezőit, hatalomgyakorlási módszerének elutasításaként. Ennek ellenére a populizmus is egyfajta elitet hoz létre, amely — mint a későbbiekben látni fogjuk — semmiben sem másabb az általa bírált „rossz” elitnél.)

A populizmus azonban politikai tömegmozgalom, amely manipulatív jellegű kísérlet a tömegek (a „nép”) politikába való bekapcsolására, a szabadságjogok és autonómia megadása, bővítése nélkül. A mozgalom élén a karizmatikus Vezér áll, vele szemben a bázist jelentő „nép” homogén masszaként.

Nagyon fontos annak felismerése, hogy itt lényegében a politikai intézményrendszer teljes kikapcsolására, a választott képviselői rendszer leváltására való törekvés nyilvánul meg. Epp ez adja a populizmus igazi veszélyét, mert a várt pl. közvetlen demokratikus hatalomgyakorlás helyett egyfajta — weberi értelemben vett — karizmatikus uralom valósulhat meg.

melyben a hagyományosan értelmezett „demokrácia” irreálisá válik.

A kép teljessé tétele érdekében felvázolható egy másik megközelítés is a problémát illetően (ez M. Canovan 1981-es könyvéhez kapcsolható). Létezik agrár- és politikai populizmus, és ezeknek léteznek változatai.

Az agrárpopulizmus lényegében a mezőgazdasági kistermelők modernizációs problémájából ered, s mint ilyen premodern áramlat (ha a modern e kontextusban a kapitalizmus). Ezen ág három jól megkülönböztethető irányzatra bomlik. Fő irányzata az orosz narodnyik mozgalom, amely egyfajta entellektüel vonással is párosult (a nép felvilágosítása az értelmiségiek munkája által), ettől eltérő az amerikai néppárti irányzat, amely autonóm, önszervező szövetségi alapokra épít. Lényegében e két irányzatot szintetizálják a perifériák-félperifériák egyéb agrárpopulista mozgalmi (magyar népi mozgalom, és bizonyos értelemben a gandhizmus is), melyek radikális antikapitalizmusa párosul egy közvetlen demokrácia igényével és egyfajta plutokráciaellenességgel.

A politikai populizmus sem ennyire egyszerűen tipizálható. Itt létezik populista diktatúra (Peron, Zapata és talán Castro),

amelyben a Vezér a formális demokrácia szabályait megkerülve „átnyúl a néphez”, és kiiktatja a formális demokráciát. Létezik populista demokrácia, melyben a képviselői demokrácia tagadásaként a közvetlen demokrácia igényét kívánja kielégíteni (referendumok, népszavazások stb.), képviselője hazánkban pl. Maczó Ágnes. Felrajzolható még a reakciós populizmus képe is, amely elsősorban az USA déli részeire jellemző, amely a „kispolgári stupiditás” megvalósulása is egyben. Végül létezik politikai populizmus, amely lényegében egy leíró kategória, és olyan politikusokra alkalmazható, akik igazából program és gondolatok nélkül politizálnak, improvizálnak... és természetesen egyfolytában a népre hivatkoznak.

De mi a helyzet Magyarországon?

A probléma gyökerét a magyar népi mozgalom szerepének értékelése nélkül nem sikerülhet megragadni. E mozgalom — minden egyszerű vonása mellett — igen vegyesen értékelhető. Bibó István igen elismerően nyilatkozott e témában, míg Németh G. Béla egyértelműen negatív értékelést a mozgalomról. Egyesek ma a korábbi elnyomatásukat emlegetik fel, míg más népiek egyértelműen a szocializmus „építése” mellé álltak (Erdei, Illyés, Németh László, Veres Péter stb.). Legkorrektebbnek Kulcsár Kálmán értékelése látszik, amely populista modernizációként értékeli a magyar népi mozgalmat. E megközelítés elhelyezhető a centrum-periféria paradigmában. A periféria modernizációja mindig csak stagnálást tett lehetővé, nem tudta meghaladni a centrumot, emellett problémás a mintakövetés is (autochton vagy nyugati?) — ez utóbbi áll a népi-urbánus vita háttérében. A népi mozgalom jellemzői röviden összefoglalva: a modernizáció alapja a parasztság (amely népi, nemzeti, sajátlagos, falusi stb. jelzőkkel ékesíthető), a cél a paraszti hagyomány, szokásrendszer kiterjesztése (földosztás, szövetkeztetés, saját értelmiségi réteg kinevezése útján stb.), mindebből következik egy igen komoly illúzió a belső fejlődés lehetőségét illetően, más modernizációs minták lebecsülése stb. Fontos kiemelni, hogy a mozgalomban igen nagy szerepet kaptak az akkori viszonyokba be nem illeszkedő (inkongruens) csoportok (Erdei rácsodálkozása a magyar elmaradottságra stb.).

Ezen jellemzők sugallják a mozgalom nagy problémáját. Egyrészt parasztosítani akarják a társadalmat — azaz az érintetlen paraszti értékrend átvétele, kiterjesztése, és erre társadalmat kívánunk szervezni —, másrészt társadalmisítani akarják a parasztságot, a korabeli — két világháború közötti — felállati sorból kívánják e réteget kiemelni. Eközben megoldhatatlan feladat elé kerültek a népiek, hiszen a paraszti értékrend ezáltal sérül, deformálódik stb., így nem képezheti egy parasztosított társadalom alapját.

A parasztság szerepének túldimenzionálása, a Németh László nevével fémjelzett parasztromantikus utópizmus (európaiság hangsúlyozása, szocializmus, minőségeszmény) stb. a koncepció leszűkülését, intaktságot eredményezett.

Itt érkezünk el a mai magyar viszonyokhoz, a populista jelzővel felruházott sajtótermékek és politikusok világához.

Dióhéjban összefoglalva elmondható, hogy

a népi mozgalom és népi gyökerek felváltásában három osztoznak. Egyrészt a Hunnia c. folyóirat, amely e tekintetben a „minőséget” képviseli. Másrészt Csúrka István, aki a legfőbbnyosabb képviselője ezen irányzatnak, és egy szélsőséges modernizációellenesség, egyfajta romantikus antikapitalizmus jellemző, s mint a kormányzathoz közel álló személy, igen veszélyes jelenség. Harmadrészt pedig Maczó Ágnes, akit a nép egyszerű gyermekének szerepében való megjelenése stb. egyfajta naív primitívizmussal ruház fel. Harmadik elemzve lehet leginkább kimutatni a (töleg agrár)populista vonásokat.

De mi a helyzet Torgyán Józseffel? Ő leginkább a politikai populizmushoz áll legközelebb, külsőségeitől eltekintve tradíciómentes, a népi mozgalommal nem hozható kapcsolatba. Igen világos és átgondolt cselekvési stratégiát követ, amely világosan megkülönbözteti a Csúrka-féle populizmustól.

Problémás még a Szent Korona c. újság, mert a mögötte lévő pártok populista vonásokkal rendelkeznek, de szellemében szélsőjobboldali-keresztény irányultságú, amely odaig elment, hogy közzétette egy, a '30-as éveket lényegében restauráló fordulat (puccs) forgatókönyvét.

Ez utóbbi probléma kapcsán érdemes azon is elgondolkodni, hogy a parlamentben elhangzó „populista” jelző szinonim fogalom-e a „fasisztával”, a „szélsőjobboldalival” stb.? Az előadás más részei bizonyították, hogy a magyar népi mozgalomból sokan eljutottak a fajelmélethez, és magához a fasiszmushoz, sőt latens antiszemitizmus is képviseltette volt a mozgalomban, de el lehet jutni a szocializmushoz is. Az, hogy többen a „populista” fogalmat eufémizmusként használják, azt bizonyítja, hogy magának a fasiszmusnak mint fogalomnak az értelmezése — minimum — problémás a közgondolkodásban. A definiálás azonban csakis tudományos alapon mehet végbe, napi politikai érdekektől mentesen. Ez a társadalomtudományok egyik nagy adóssága. De meddig lehet ezzel várni?

Nagy Lajos

Mindenkiért egy-egy gyertya égjen...

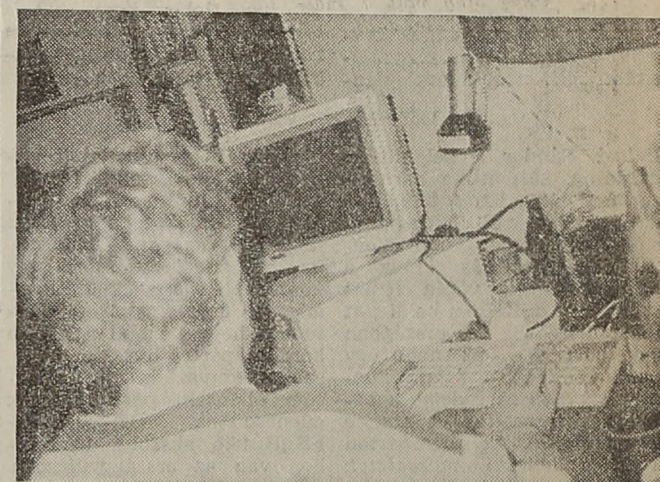

Huszár Ernőné az elnöke

az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiumának

Az ország huszonhat egyetemi könyvtárának vezetői megalkotották az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiumát, amelynek célja az egyetemi könyvtárak társadalmi rangjának emelése. A szervezet autonóm szakmai tanácskozó és szakmai érdekvédelmi testület. Véleményt alkot és javaslatokat dolgoz ki az egyetemi könyvtárak, könyvtári hálózatok jogállásával, helyzetével, tevékenységével, valamint a könyvtárak egymás közötti és külső együttműködésével kapcsolatban. Figyelemmel kíséri a területet érintő törvény- és jogszabályalkotást, a könyvtárosok anyagi, erkölcsi, hivatali és tudományos elismerését.

Huszár Ernőné három évre választották a kollégium elnökévé.

A képem a képen

Fotó: Salamon Csaba

timista. Ettől persze az embernek még lehet humorérzéke, a kettő nem zárja ki egymást.

— **Vannak szorongásaid?**

— Az természetes, hogy az ember nem látja előre a saját jövőjét. Még a másnapját sem tudhatja biztosan. Nem félek, csak inkább tudatában vagyok annak, hogy kevés biztos dolog van. De valamennyire érzek magamban erőt, készséget, hogy ezeket vagy könnyen, vagy nehezen, de kezelni tudjam.

— **Miben hiszel?**

— A szeretet és a szerelem azok létező értékek, azokat nem lehet megkérdőjelezni. A többi, az bizonytalan. Nem azt mondom, hogy nem fontos, de a demokráciában például hinni nem lehet. Vannak eszmék, amik szerint van demokrácia és amire azt lehet mondani, hogy az összes politikai berendezkedés közül a legkevésbé rossz. De számomra nem ez, amiben igazán hisz az ember.

A másik, az a vallásosság. Én nem vagyok egyáltalán megállapodott ebben a dologban. Nem kaptam semmiféle vallásos nevelést a családban. Gimnazista koromban jött a probléma, hogy van-e valami rajtam kívül? És itt nincsen bizonyosság. Itt nem tudok semmit. Van egy olyan érzésem, hogy valami van, de nem tudom elnevezni. Tulajdonképpen vallástalan vagyok, mert nem tartozom egyik vallásos intézményhez sem. A hit viszont személyes élménye mindenkinél. A református val-

lás, mint közösség, emberek egysége, számomra elfogadható, de mint politikailag megnyilatkozó, tv-, rádió-műsoridőt követelő, így teljesen idegen, távol áll mindattól, amit nekem a hit jelent. Ezt nem tudom elfogadni, ezért mondom, hogy vallástalan vagyok. No meg, ezek a vallások kantonizáltak. Dogmák vannak benne, amiket el kell fogadni. Ennek az az útja, hogy az ember megéli azokat, elfogadja, igaznak vallja, kritika nélkül. Én ezt nem tudom megtenni. Ugyanakkor nem tudom azt kimondani magamnak igazságként, hogy nincs Isten. Amiben hiszek, azok létező dolgok. A szeretet és szerelem olyan elvek, amik nem mozgatóják a világot, de működnek benne.

— **Váltás van az életében is és a társadalomban is. Ez utóbbi hogy érint meg téged?**

— Egy pillanatra nagyon jó érzés volt, amikor összeült az Ellenzéki Kerekasztal. De amikor az első szabad, demokratikus választáson kiderült, hogy ki kinek az apja, és ki kinek a fia, és hogy ki magyar, ki nem, ki zsidó, ki nem, ez nekem nagyon rosszul esett. Különösen, amikor látni lehetett, hogy ez mennyire szíven üt embereket saját identitásukban. És, sajnos, ebben az országban megtörtént. Szerintem ami most folyik itt, nálunk, azt konzervatív keresztény kurzusnak lehet hívni, ami nem véletlenül gerjeszt félelmet. Amit én a demokráciáról gondolok, az nem pon-

tosan ez. Persze, változhat egy csomó minden, és lehet ebből még jó is, csak most nem nagyon látjuk, hogy hogyan. Azt sem tudni, hogy a következő választásokon, ha másik kormány lesz, ugyanúgy nem fog-e lejátszódni a fejdánszat, mint ahogy most. Nem fognak-e ugyanúgy óriási kádercsereket csinálni és nemcsak a felső politikai posztokon, hanem ott is, ahol a szakértelm számít. Mert ugyanúgy, ahogy ez most is megtörtént, akkor is megtörténhet. Ami engem különösen bánt, az az antiszemitizmus, vagy amikor a szerencsétlen kőbányai gyilkosság miatt kikezdi a színeseket.

— **Egy diák rendkívül szabad ember. Neked erről a nagy szabadságról most le kell mondanod.**

— Félek attól, hogy nem lehet azt az életet továbbvinni, ami eddig volt. Sok újonnan kiadott könyvet ismerek és nagyon sokat olvasok közülük. Szinte az összes új filmet látom a moziban, nagyjából tudom, hogy melyik zenekar milyen zenét játszik. Sajnos, ez el fog múlni, de nem akarom, hogy teljesen kikopjon belőlem. Pedig erre, úgy látom, erős a nyomás. Annyi a feladat, a munka, hogy az ember egy idő után elfeledkezik ezekről. Egy kicsit most beleéreztem a második félév során, miután sokat jártam be a tanzsékre dolgozni. Most csapott meg először igazán az, hogy nincs annyi lehetőség, korláto-

zott az idő és az energia. Nyilván van egy csomó minden, ami segítheti, hogy több időm legyen, és hogy jobban bírjam energiával, de azért ami eddig volt — amit nagyon szerettem a diákságban, amit a könnyebb részének lehet mondani, de ami nekem nagyon sokat adott —, azt nem lehet ugyanúgy továbbvinni. Van egy kérdés számomra, hogy valami egyáltalán megmaradhat-e ebből? Azt hiszem, igen. Vannak erre példák néhány végzett barátom között. Látom, hogy meg lehet csinálni, csak észre kell venni azt, amikor beáll az ember a barázdába, hogy ne maradjanak el ezek a dolgok. Ne felejtsem el az ember úszni járnai. Ne felejtse el az ember megélni a mozműsort, ne felejtsem el benézni egy könyvesboltba, ha elmegy mellette, mert nagyon fontos élményeket veszíthet el. Egész pontosan a teljesség érzését veszíthetem el én, s nekem ez a kockázat.

— **Azt mondják, hogy akit azonos betűvel kezdődik a vezeték- és keresztnéve, annak van valami különös szerencséje az életben. Hallottad már?**

— Nem, de most örülök, hogy hallom. Remélem, hogy majd most részem lesz benne. Elfér.

— **Találkoztál már a tanítványaiddal?**

— Most volt az első előadás, szerdán. Bemutattak bennünket. Végignézttem azokon, aki-

ket tanítani fogok, akik a szemünáriumomra fognak járni. Nagyon furcsa érzés volt. Ezek olyan lányok, akikre az ember eddig nem úgy nézett, mint lehetséges hallgatókra, hanem lányokra, akik szépek, kedvesek, vonzóak. És ez igaz lesz továbbra is, csakhogy nekem nem a krokodilvadász kalandjaimról kell mesélni, hanem szemünáriumot vezetni.

— **Úgy bizony — és látom a mosolyt a bajusza mögött. Meg is kérdezem tőle: mióta viselsz szakállt és bajuszt?**

— A kettőt együtt kezdtem el. Már gimnáziumban voltak ilyen indítatásaim, de miután az igazgatók számomra érthetetlen módon ragaszkodott ahhoz, hogy borotválkozzanak a fiúk, csak a gimnázium elvégzése után szántam rá magam. Azóta a katonaság kivételével mindig volt szakállam és bajuszom. Jól megvagyok vele.

— **Azt mondják, ez egy rejtőzködés az emberről.**

— De az is lehet, hogy öntetszelgés. Nem analizáltam magam erre nézve, hogy most akkor én melyik vagyok. Ezt a rejtőzködést én nem érzem, inkább a gáncsértség, a tetszelgés van bennem. De hát ezt most elolvassák...

— **Reméljük. Amint kivettem a szavaidból, te elsőgenerációs értelmiségi vagy.**

— En abszolút. Kaptam valami indítatást a szüleimtől a könyvek szeretete, az olvasás iránt. Tőlük kaptam a kíváncsiságomat meg a tisztességet.

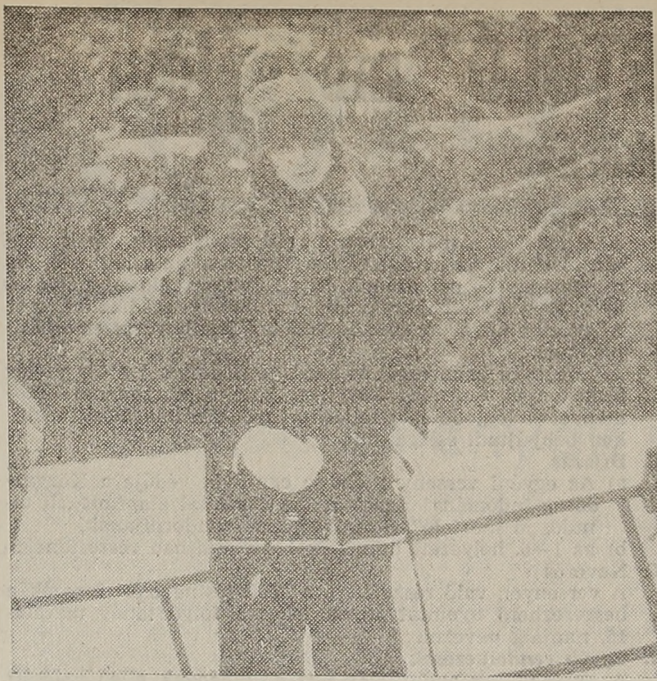
H. E.

Együtt párolgunk

Csúcslelészám körülbelül 150. Agyak helyett már csak szivacsok szanaszét az épületben. Testmeleg. A portás harmadik nap már nem is tiltakozik, hogy halkítsuk le a magót. Közben egyéb programok. Néha napi három, máskor egy is alig. A szakma buli arány változó. *Surányi* intelligens, és érti a dolgát. Korrektül szakmai. Jó. A „Nappali ház”-zal hol szót értünk, hol elbeszélünk egymás mellett. Néha örömteli összecsendülés, máskor szemmeregetés a másik-fajta csodabogárra. Végül többszörös invitálások a Holdban tartott csütörtök esti szeánszokra. Persze. *Rév Rév* marad. Hozza magát. Csak úgy nyúzógnak a hullák. Poén-hegyek, mégis komolyan veszszük, amennyire kell. Működik a dolog. Előadástömeg, alig férünk. Testmeleg. A szauna esténként teljes gőzzel. Szakkollégista és kurzusvezető együtt párolg. Gyerekek, jött

még egy tanerő, ki mellé feketet be, a hely már három napja elfogyott. Testmeleg. A régi KISZ-táborféle mellett élelmes nonstop vendéglátó-ipari egység. (Éjjel egyébként csak a kedvünkért tartanak nyitva.) Az ajtót persze már nem lehet kinyitni, annyian vagyunk. (Na persze megint iszunk. Bocs.) Együtt vagyunk. Most jó. Testmeleg. Aztán vissza. Kint jég hideg. Tánc. (Inkább pogó.) Sok Cure, R. E. M., de régi Konroll és Trabant is, meg még az LGT is befér. És időnként rocky. Éjszakai indulatok. Egy rövid utazás mámorosan a környéken. Mint egy horrorfilm díszlet. Pár száz méter. Mintha mérföldek volnának. A másik épületben videó. Újra a „Megáll az idő”. Pierre... Mire vissza kell jönni, kisüt a nap. A takarítónők sürgetnek ki az ágyból. Minden lassú. Az egész egy nagy bolond-boldog másnap.

Enikő

Téli emlék

Fotó: Ungvári Gábor

Ági és a bürokrácia

Ági szőke és kék szemű. Előfordul, hogy Ági nem szőke és kék szemű, hanem barna és szürke szemű. Ez azt jelenti, hogy vihar van. Morc. Amikor barna és szürke, akkor arra a kérdésre, hogy „hogyan vagy”, azt szokta válaszolni: „Most nincs időm foglalkozni veled”.

Az utóbbi hónapokban előfordult néha ez a szín-hangulat-változás. Kiderült, hogy az ok a bürokrácia. Ági mostanában megütözködött párszor a BÜROKRÁTIÁKAL, Bosszúság ellen a legjobb gyógyszer, ha fölkészülünk rá. Hogy a szőke és kék ne változzanak barna és szürkékké, a barna és szürkékké szőke és kékékké (és folytathatnánk a sort), jegyezzük le, mire készüljön fel az, aki olyan ügyekbe bonyolódik, mint Ági.

Első fejezet: Az OTP meg az ifjúsági takarékbetét.

— Szóval — kezdi Ági — lakást akartunk venni. Volt ifjúsági takarékbetétünk, a nővéremnek is, meg nekem is, úgy gondoltuk, az a kedvezményes hitel, amit erre kapunk, pont jól fog jönni. Csakhogy az OTP-ben kiderült, hogy ezt a pénzt csak akkor vehetjük fel, amikor a lakás vételárát már kifizettük.

— Ez tréfásan hangzik. Hisz éppen a vásárláshoz kellett volna a kölcsön.

— Pontosan. Szerencsére kiderült, hogy azért nem ilyen rossz a helyzet. Ezt a hitelt ugyanis akkor veheted fel, ha a vételárból már csak éppen annyi hiányzik, amennyi az ifjúsági takarékbetét alapján jár neked.

— Szinte happy end. Feltéve, hogy a lakás eladója nem egyben akarja látni a pénzt.

— A mi partnerünk szerencsére elég türelmes volt. Hajlandó volt részt venni az adminisztrációs színjátékban.

— Nocsak.

— Úgyanis a hitelt nem veheti fel a takarékbetét tulajdonosa, a lakás vevője, csak az eladó. Úgyhogy egyik nap elzarándokoltunk az OTP-be, a nővérem és én, a vevők, a szüleim, a kezesek és az eladó.

— Olyan a csődület, mint egy lakodalomban.

— Hát igen. Mivel az OTP-ügyintézés elhúzódott, ám a lakás régi tulajdonosának már korábban kellett a pénz, néhány barátunktól „áthidaló” kölcsönt vettünk fel. Ebből már az OTP-be való népes feivonulásunk előtt kifizettük a lakást. Ezért aztán a hivatalban a régi tulaj, mint eladó, felvette a pénzt, majd szépen odaadta nekünk, hogy visszafizethessük ismerőseinknek az „áthidaló” kölcsönt.

Az egészben az a legszebb, hogy mind a nővérem, mind az én hitelem vállalati kölcsön. Az OTP csak közvetíti az ügyletet. Ehhez képest nem igyekeznek titkolni a saját fontosságukat.

Második rész: A bíróság és az alapítványbejegyeztetés.

— Ha jól tudom, ez ügyben először te „léptél félre”.

— Nem szép tőled, hogy az orrom alá dörgölöd. A Markó utcában sok egyforma bírósági épület van. Amikor először jártam ott, bementem az egyikbe, és kerestem az alapítványokkal foglalkozó ügyosztályt. Kiderült, hogy az egy házzal arrébb van. Ennyi az egész.

— Jó, hagyjuk. A múltkor szórakozottságból én is egy megállóval korábban szálltam le a buszról. Szóval az alapítványi ügyeket két szobában intézik, a 22-esben és a 15-ösben. A köztük lévő távolság 10 méter.

— Be kellett mennem a 15-ösbe, bizonyos iratokat leadni. Csakhogy rosszkor érkeztem, mert ebben a helyiségben akkor éppen nem volt félfogadás. Így aztán átmentem a 22-esbe, ahol azt mondták, hagyjam ott a papirokat, ha bejön a kollégájuk, majd átvisszik a többi aktával együtt, amiket ügyis oda kell adniuk neki. Eljött a 15-ös szoba fogadóideje. Fölhívtam a lakóját, hogy megkérdezzem, rendben vannak-e az iratok, amiket bevittem. Azt mondja, még nem látta őket. Mondom: hát ott hagytam a 22-es szobában, az elintézendő ügyek között. Mire ő: „Akkor meg kell kérdezni őket, mi a helyzet. Hívja fel őket, tudakolja meg, mi van, aztán hívjon vissza.” Mi sem egyszerűbb ennél. Végül is így is áthidalható a szobák közti tíz méteres távolság.

De nem olyan nagy ügyek ezek — folytatja Ági. — Bárkit felbosszanthat a bürokrácia. Egy ismerősöm olyan szakmát választott, hogy többen azt tanácsolták neki, változtassa meg a vezetéknevét. Rövidesen kiderült, hogy mégse kellett volna ezt tennie, viszont nyolc éve nem tudja elérni, hogy hivatalosan is visszaváltoztassák. Mindenütt az eredeti nevét írja alá, a fizetési jegyzéktől a nemrég született gyereke anyakönyvi kivonatáig. A hivatal viszont az istennek sem akarja jóváhagyni, hogy úgy hívják, ahogy hívják.

— Azért nem árt kibeszélni ezeket a dolgokat. Így nem éri váratlanul az embert, ha jártában-keltében meglátja, hogy a nem létező expo ügyintézői milyen sok tágas szobát foglalnak el az egyik büroban. Az ember megértővé válik: mindenkinek meg kell élnie valamiből!

K. S.

Tájékoztató lakásépítési vállalkozásról

Az ELTE lakásépítési vállalkozást indított el (a szervezés már 1991. március hónapban elkezdődött), amely egyetemünk is bekapcsolódott. A Bp. XIV. ker., Telepes u. 96—118. sz. telken 300 lakás épül az egyetemünk oktatói, dolgozói részére, elsősorban első lakásuk megszerzésének elősegítésére. Az igényektől függően a jogosultak gyermekei ugyancsak jelentkezhetnek. A lakások mérete 34—60 négyzetméter, egyszobás, egy és fél szobás, kétszobás, illetve egy szoba két felszobás.

Az építkezés fix áras, várhatóan 43 E Ft/négyzetméter. A lakásépítés több ütemben valósul meg, az első ütem építése 1992. első félévében kezdődik, a kivitelezés egy évig tart.

A részvétel feltétele, hogy jelentkezéskor legalább 400 000 Ft készpénzzel rendelkezzenek. Egyetemünk a lakásépítésben részt vevő dolgozókat várhatóan 150 000 Ft kamatmentes kölcsönrel tudja támogatni. A dolgozók gyermekeire természetesen e támogatás nem vonatkozik.

Az érdeklődők:

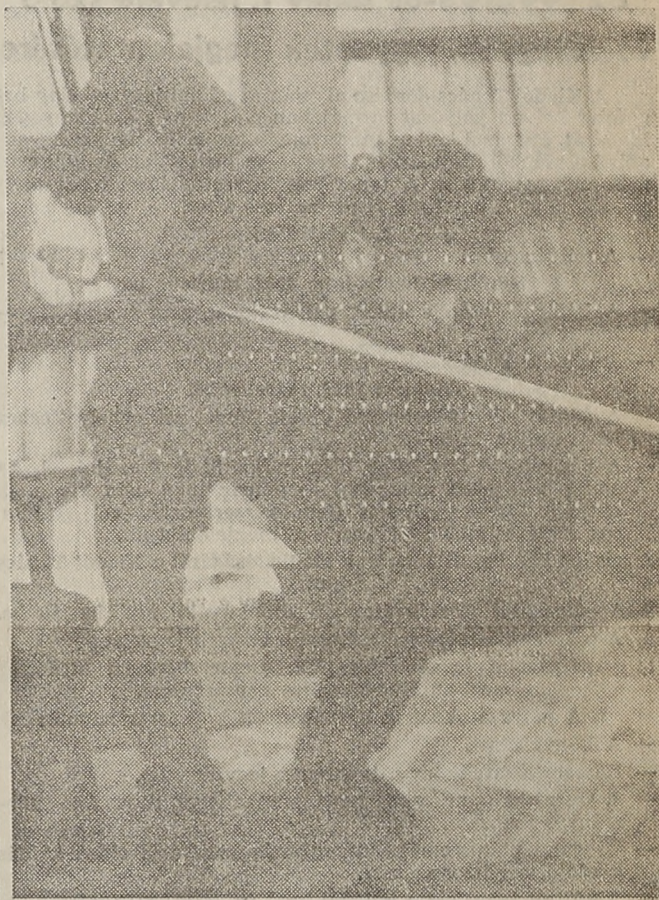
— a lakások alaprajzait az FDSZ szb-irodájában (főépület, II. em. 299.) meglehetik.

— érdeklődése esetén 1992. március 6-ig az szb-n elhelyezett nyomtatványt töltsék ki.

Az érdeklődők számára március első felében megbeszélést hívunk össze, amelyen további részletes információkat kaphatnak. A megbeszélés időpontját az érdeklődőkkel egyeztetjük. Az egyetem részéről a lakásépítési akciót Németh Béláné (főépület, 164-es mellék) koordinálja.

Budapest, 1992. február 20.

BKE LB-elnök

Dáková

Az ambíciók manipulálása, avagy tanuljunk politikai taktikát

Nem hittem el barátomnak, amikor egy fél évvel ezelőtt azt mondta, hogy a magyar politikai rendszert a miniszterelnök taktikai érzéke tartja össze. Elképzelhetetlennek tűnt, hogy a szanaszét húzó erők és figurák játékát valamiféle rendszerrel és szerszeggel stabilizálja. Valószínűbbnek látszott, hogy egyfajta tehetlenség nyomaték az összetartó erő. Annak lenyelése,

A karriervágy határtalan ambícióval szokott társulni,

és nagyon úgy néz ki, hogy minél tehetetlenebb valaki, a hatalom közelében annál nagyobb önbizalomra tesz szert. Másrészt — éppen ebből következően — helytelen volt lebecsülni a politikai taktika jelentőségét. A politológia hajlamos logikusan felépített konstrukciókban gondolkodni: 70 deka liberalizmus plusz 20 deka emberi jogok, plusz 10 deka szociális védőháló; vagy: 40 deka piacgazdaság, plusz 30 deka szociális gondoskodás, plusz 20 deka pluralizmus, plusz 10 deka kisebbségi jogok és a többi. A politikai taktika ennél sokkal egyszerűbb dolog, s bár alkalmazásához nagy adag érzék, ösztönös ké-

sség kell, mégis leírható és talán tanulható is.

A Századvég Politikai Iskolája előadásorozatát szervezte, amelyen a magyar politikai elit szereplői beszélnek politikai hitvallásukról. Az első meghívott Antall József volt. Az a két gesztus, amit előadásában tett, legalább olyan tanulságos volt, mint az, amit elmondott. Utóbbiból kiderült, hogy a politikai taktika elsőszámú eleme, a helyezkedés, ami nem jelent mást, mint a saját ambíciók kordában tartását, ésszerű adagolását. Amit a rendszerváltást megelőző szerepvállalásáról mondott, abból kiderült, hogy — szemben számos más értelmiségi-vel —

a politikai átmenet lényeges kérdései.

Antall azóta is kitarjt jó szokása mellett, nevezetesen, hogy a háttérben marad, kivárja, amíg pártbeli alvezérei, miniszterei kifárasztják az ellenfeleket, és amikor már mindenki minden érvét elsütötte, akkor esetleg lezárja az ügyeket. Jó példa erre a kormány első „programja” körüli parlamenti vita. Miután mindenki kiüvöltözte magát arról, hogy ez semmire se jó, be-

a politikai porond többi szereplőjének manipulálása.

Erre a Politikai Iskolán tartott előadás közben tett gesztusok utaltak. Beszéde során valamivel kapcsolatban Antall egyszerűen megjegyezte: itt van *Agh Attila* is (negyedik sor); majd később, más ürügygel: itt van *Lengyel László* is (huszadik sor). Hajlamos vagyok zseniálisnak tartani ezeket a hűzásokat. Egy értelmiséginek ugyanis mindennél többet jelent, hogy észreveszik, figyelnek rá. És ebben a két megjegyzésben ez volt: tudok rólad, olvasom, amit publikálsz — respektállok? —, hisz most is kiszúrta. Antall nem az a gyűlölt vagy jelentéktelen politikus, akinek elismerésére vezető értelmiségiek nem tartanak igényt. Ellenkezőleg. Vele szóba lehet állni, többé-kevésbé vállalha-

dobta a 100 nap türelmi idő kezdetű szöveget. A hangoskodók nevezetessége váltak, a 100 nap leteltével pedig, az újra feltámadó kritikálásokra reagálva mindent az elmúlt 40 évre lehetett kenni, ami két-szertelenül több, mint bő három hónap. Így végül is mindig az övé az utolsó szó. Ellenfelei legfeljebb ismételték önmagukat, ha viszontválaszolniuk kellett neki, az meg nem ílése.

A politikai taktika második alapvető módszere,

to, ha esetleg politikai üzletet köt vele valaki. Aghot és Lencsényi megmanipuláltak. Kérdés, hogy ezek után jobban meggondolják-e, mit írnak a miniszterelnökről.

Persze az ilyen odavetett, talán puhutalódzó lépések csak még világosabbá teszik, miért létesült annyi tárca nélküli miniszteri, politikai államtitkári, szóvivői vagy pártalelnöki poszt, miért oszlanak annyi kintintetést. De *Tölgysy* is történelmcsinálói aspirációja alapján húzta bele Antall a paktumba, ami a kormányt szabad kezűt adta, az ellenzéknek pedig a tehetetlenség élményét. És folytathatnánk a sort.

A politikai taktika harmadik eleméről, a megfélemlítésről nem hallottunk a

Századvég Politikai Iskolájában tartott előadásán. Ezt már hozzágondolja az ember. Analógiaként az juthat eszünkbe, amit a politológia a terror egyik fajtájáról, a tudatos megfélemlítésről mond. Ennek receptje a következő: Válasszunk ki néhány abszolúte ártatlan embert; nyiffantuk ki őket; következképp a társadalom rettegni fog tőlünk, hiszen mindenki attól fog félni, hogy bármikor sorra kerülhet, ő lehet a következő, függetlenül attól, hogy lojalis volt-e a hatalommal szemben vagy sem. Minthogy manapság nem diktatúrában élünk, a gyilkolászás nem diktatórikus eszköz, az elgondolható, hogy a karrieriek és egyszertenciák veszélyeztetése azonban a félelemkeltés szempontjából ugyanúgy megteszi a hatását. Rügünk ki néhány elismert, ártatlan (szak)embert, ugyanakkor emeljünk fel néhány nímándot. Tegyük ezt lehetőleg láthatóan hűtlenségük, illetve hűségük jutalmaként és hagyjuk, hogy közben zajos ellenségeresés folyjon. Biztosak lehetünk benne, hogy mindenki be lesz tojva, hogy amikor kerül rá a sor. Ugyanakkor, amikor kifogások

hangzanak el a félelemkeltés miatt, hátra lehet dőlni a székekben és azt lehet mondani: Analógiaként az juthat eszünkbe, amit a politológia a terror egyik fajtájáról, a tudatos megfélemlítésről mond. Ennek receptje a következő: Válasszunk ki néhány abszolúte ártatlan embert; nyiffantuk ki őket; következképp a társadalom rettegni fog tőlünk, hiszen mindenki attól fog félni, hogy bármikor sorra kerülhet, ő lehet a következő, függetlenül attól, hogy lojalis volt-e a hatalommal szemben vagy sem. Minthogy manapság nem diktatúrában élünk, a gyilkolászás nem diktatórikus eszköz, az elgondolható, hogy a karrieriek és egyszertenciák veszélyeztetése azonban a félelemkeltés szempontjából ugyanúgy megteszi a hatását. Rügünk ki néhány elismert, ártatlan (szak)embert, ugyanakkor emeljünk fel néhány nímándot. Tegyük ezt lehetőleg láthatóan hűtlenségük, illetve hűségük jutalmaként és hagyjuk, hogy közben zajos ellenségeresés folyjon. Biztosak lehetünk benne, hogy mindenki be lesz tojva, hogy amikor kerül rá a sor. Ugyanakkor, amikor kifogások

Be kell látnunk, hogy a politikai taktikán kívül nemigen van más eszköz Magyarországon urálására. A politikai stratégia az uralkodó réteg valamelyik csoportjának előterbe tolasát jelentené a hatalom élvezetésében. A csoport ideológiájának a társadalom pillanatnyi csoportjévé váló elfogadtatását, illetve a politikai döntéseknek a csoport javaslatai alapján történő meghozatalát. Csakhogy olyan liberális konzervatív csoport, amit a miniszterelnök szeretne képviselni nincs a magyar politikai palettán. Ettől jobbra található konzervatívok, de őket nem igazán lehet felváltani. A liberális ellenzék bázsza nem tűnik egészen világosnak; a jobboldal már foglalt, a baloldaliságot nem merik felvállalni. Így az egyezri politikus számára a folyamatos lavírozás,

a politikai taktika marad az egyetlen használható hatalmi eszköz.

Gondja ennek a helyzetnek, hogy a feladat, amit a politikai stratégiának kellene megoldania, ennek hiányában is teljesül. Egy politikai csoport ideológiájának, döntéseinek előterbe kerülése híján azonban a politikai taktika elemei: a manipulálható ambíciók, a helyezkedési készség, illetve a megfélemlítettség elfogadása választják ki azokat az embe-

K. S.

Nem engedte a kiszáradt involválások és az MDF-ben sem vállalt formálisan vezető

szerepet a kerekasztal-tárgyalásokig. Csak azokon lépett színre — végül is ott dőltek el

„JÓ TANULÓ, JÓ SPORTOLÓ” mozgalom

Versenykiírás

1. A verseny célja

A Budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetem tanácsa a „Jó tanuló, jó sportoló” verseny keretében, minden évben értékes díjjal jutalmazza a Közgazdaság-tudományi Egyetem tanulmányokban és sportban egyaránt kiváló eredményeket elérő hallgatóit. Külön elismerésben részesülnek azok, akik egyetemünk sportegyesületében, a Közgazdaság-tudományi Egyetem Sport Klubban sportolnak.

2. A verseny rendezője

A verseny rendezője az egyetem tanácsa, valamint a testnevelési tanszéke.

3. Résztétel

A versenyben részt vehet az egyetem minden nappali tagozatos hallgatója, aki az adott tanév első félévi és második félévi tanulmányi eredményével és az elért legjobb sportteljesítményével a versenykiírás feltételének megfelel:

- két vizsgaidőszak leckeönvi lezárásakor feltüntetett tanulmányi átlagok számtani középértéke alapján 3,5 vagy annál jobb teljesítményt ért el,
- bármely sportág bajnokságain egyéni versenyzőként, illetve csapattagként az illetékes szakszövetség által igazolható eredménnyel rendelkezik.

4. Értékelés

Az értékelési szabályzatban megállapított pontszámok alapján történik. Az egyéni verseny győztese az a hallgató, aki a legmagasabb pontszámot éri el. Pontegyenlőség esetén az nyeri meg a versenyt, aki jobb tanulmányi eredményt ér el. A győztes nevét az örökös vándordíjon bevéséssel örökítjük meg. A versenyre benevezett és részt vevő hallgató a tárgyfelvétel leckeönvi lezárását követően köteles tanulmányi eredményét és legjobb sportteljesítményét a testnevelési tanszéknek benyújtani és igazolni.

5. Díjazás

a) Az egyéni verseny győztese egy évig védője a Közgazdaság-tudományi Egyetem tanácsa által alapított „Jó tanuló, jó sportoló” verseny örökös vándordíjának,
b) az 1—3. helyezett hallgatók tiszteletdíjban részesülnek.

6. Nevezés

A versenyen való részvételre a BKE testnevelési tanszékén beszerezhető nyomtatványon lehet a folyó tanév március 15. napjáig nevezni.

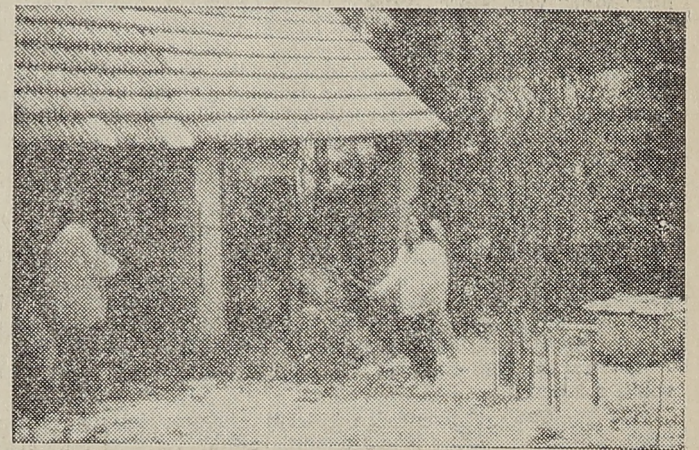
7. Egyéb rendelkezések

A verseny lebonyolításáért, az eredmények ellenőrzéséért és az értékelésért a testnevelési tanszék felelős. Bp., 1992. február 10.

Folytatódnak a Rajk László Szakkollégium első kurzusai

— Menedzsment — hétfő 15.45 kurzusvezetők: Bokor A., Tölgyes A., Mészáros A.
— Bevezetés a társ. tud.-ba — szerda 17.30 Bartus T., Szombati E., Bokor A.
— Politológia — hétfő 16.00 Pál Gabriella.
— Közgazdaság—tantusz — csütörtök 18.00 Bodnár Viktória, Hamecz István
— Kalandozások a matematikában — kedd 17.30 Váradi B., Vajda E.
— A szexuálpszichológiától a tözsdéig — szerda 19.30 Halász B., Sitányi G.

Hull a hó és hózik

A Rajk és a Széchenyi Szakkollégium közös téli tábora a Chopokon

Fotó: Ungvári Gábor

PÁLYÁZAT

az 1992/93-as tanév 1. félévére szóló tankönyvek, jegyzetek megjelentetésére

A Kiadói Tanács döntése alapján az eddigi jegyzetigény-begyűjtés helyett pályázat formájában oldjuk meg a tananyagok kiadását. Pályázni kell az utánnomásokra is, hiszen azt ugyanabból a zsebből oldjuk meg. Ezért nem biztosítjuk az utánnomások automatizmusát. A tanszék jegyzetfelelősei tehát mérjék fel, hogy a tananyag rendelkezésre áll-e.

1. Határidők:

— A pályázatok

beküldési határideje: 1992. március 12.

A határidő után érkezett pályázatokat nem tudjuk figyelembe venni.

— A Kiadói Tanács

döntése: 1992. március 26.

A döntés ellen fellebbezni Veress József rektorhelyetteshez lehet április 10-ig.

— A kéziratokat legkésőbb 1992. május 31-ig fogadjuk el. Az addig beérkezett munkákat — amennyiben nem kívánunk extra időigényes munkát (felelős szerkesztés, sok grafika, sok táblázat stb.) tanévkezdésre megjelentetjük.

A később beérkezett kéziratok kiadhatóságáról a Kiadói Tanács dönt.

2. A pályázatot szerzők (szerzői kollektívák) nyújthatják be. A pályázathoz célszerű csatolni a tanszék javaslatát.

3. A pályázatot legkésőbb 1992. szeptemberben hirdetjük meg, az 1993-as teljes naptári évre.

4. A pályázatoknak a következőket kell tartalmaznia:

- A könyv címe.
- Kategória (szakkönyv, tankönyv, jegyzet stb.).
- A szerző(k) (szerkesztő) neve, munkahelye, beosztása, tudományos fokozata.
- Új vagy utánnomás (utánnomás esetén az előző kiadás kiadója, a könyv száma).
- A kézirat terjedelme (szerzői ív; 1 ív = 40 000 leütés = kb. 22 gépelt oldal).
- A tantárgy megnevezése (kódszáma).
- A tárgy hallgatóinak köre (tagozat, évfolyam, szak, szakágazat, alternatív stb.).
- A tárgy hallgatóinak hozzávetőleges száma.

- Várható olvasók köre (KTI, főiskolák, egyetemek, szakemberek stb.).
- A könyv változatlan felhasználásának várható időtartama (év).
- A könyv szinopszisa és tartalomjegyzéke.
- Annak indoklása, hogy miért szükséges a mű kiadása (milyen a téma irodalma, mennyire elérhető, könyvtári elérési lehetősége, a tervezett könyv mennyiben új a szakirodalomhoz képest, hogyan lehet, lehet-e a jegyzet nélkül oktatni, számonkérni).
- Jegyzet átdolgozás (újabb jegyzetté vagy tankönyvvé) esetén az átdolgozás tervezett átdolgozás a műnek kb. hány százalékát érinti. Az átdolgozás indoklása.
- Van-e, szerezhető-e szponzor, ha igen milyen támogatás várható.
- Javasolja-e más kiadóval közös kiadásra.
- A dékán által javasolt lektor neve, munkahelye, beosztása, tudományos fokozata.
- A kézirat ábráinak, táblázatainak becsült száma.
- A kézirat leadási határideje, módja (gépelve, számítógépes adathordozón, nyomdai eredeti).
- A kívánt megjelenés időpontja.

Budapest, 1992. február 13.

Halász Géza
AULAKIADÓ

EURÓPA '92

Meghívó

mindazok számára, akik jól ismerik immár hagyományos rendezvénysorozatunkat, a Német kultúra hetét, valamint azok számára is, akik most szándékoznak közelebbi ismeretséget kötni vele.

Program:

Március 2., 14 óra, IV. előadó: Hans Beck: „Az EK kontinentális felelőssége Közép- és Kelet-Európával szemben”; március 3., 14 óra, Nyelvi Intézet színházterem: Karl-Heinz Pollock: „A felsőoktatás ügye a Német Szövetségi Köztársaságban '92”; március 5., 14 óra, Nyelvi Intézet: Gerhard Tschauder: „Retorika a gazdaságban”; május 18., 19 óra: Salzburgi Kábaré; március 2—5.: „Európa '92” — hallgatói verseny.

További rendezvényeinkről is időben értesítést küldünk.

Német tanszék

A TANSZÉK

Írta: Böhm, Sümeghy, dr. Mágénheim és Józsi
Történik 1992-ben, a Mintagazdaságtan tanszéken

(Az előző rész tartalmából: a Görbetörténet alternatív tárgyának átlaga valamivel öt egész fölött, de egy kicsivel a Gazdasági lélektan átlaga alatt húzódik. Zarecki, Csatárka és Paprikási hazaérkeztek Amerikából. Az emelt szintű jegyek beírásánál a problémák kumulálódnak.)

(Sallai József és Futó Péter épp az utolsó hallgatót vizsgáztatják az alappótló módszertanin.)

F. P.: Sajnálom, kolléga, igazán sajnálom. Talán majd öt év múlva...

H.: Ne haragudjon, tanár úr, megnézhetném a dolgozatomat? Meg voltam győződve róla, hogy a függvénybonctan és a variálás példám hibátlan lett.

S. J.: Nézze, ezen a tanszéken a rendszerváltás óta minden lehet. De meg kell jegyezni, hogy a legkorszerűbb optimizálási elvekkel maximáltuk a pontszámát.

F. P.: Tessék, itt a hivatalos megoldás is. Annnyira szétszórt volt egyébként a dolgozata, hogy nagyon nehéz volt javítani, de azért össze lehet vetni. Láthatja, például az első kérdésnél alig lehet követni a megoldását, a harmadik alkérdésre pedig egyáltalán nem válaszolt.

H.: Érdekes, meg mernék esküdni, hogy csak két rész-kérdés volt ennél a példánál.

F. P.: Na várjunk csak! De hisz maga egészen más sort oldott meg, mint ami a javítókulcsunkon szerepel! Tudtam, hogy nem szabad egyszerre mindkét évfolyamot vizsgáztatni... Na, mindegy, kész szerencse, hogy nem McEnroe Miklóshoz került, mert akkor az egyes mellé még esetleg egy vizsgafegyelmet is kapott volna!

F. P.: Nézzük akkor manuálisan ezt a dolgozatot. Igen, igen..., jó..., rendben..., rendben van, megfelelt.

H.: Hát ezt igazán nem hittem volna egy fél évvel ezelőtt! Akkor csak azért kaptam meg a kettést számolásmérésből a tanár úrtól, mert megígértem, hogy az életben nem jelentkezek főágra. Még egyszer, nagyon köszönöm.

(Egri Attila és S. Nekey egy BAJ-SZER-essel beszélget a lift előtt.)

EA.: Szerintem a ti produktótok messze elmarad a múlt hetitől.

B.: Ugyan, csak nem az amerikai parafenoménre gondolsz.

SNI.: Az nem parafenomén volt, hanem anti-parafenomén.

B.: Az mindegy, a lényeg az, hogy a mi programunk komoly, az meg szemfényvesztés volt.

EA.: Mi komoly? Az, hogy egy hét alatt meg lehet szerezni az MBA fokozatot?

B.: Egy hét alatt egyszerre öt biznissz szkulba járhat, s ráadásul a világ legjobbjaiiba. Nézd csak meg közelről, most mutatják a videón.

(A tévén a What We Need Is a Miracle című szám szól.)

SNI.: Hát, az igazat megvallva csodátévesben messze elmaradtok az amerikaiaktól. Ok legalább azt is megmondták, hogy az a csoda nem csoda.

EA.: Nem csoda. Hiszen az egy felekezet, vagy mi a fene.

B.: Na nehogy már összehasonlítsd a Saulus-Paulus Társaságot a BAJ-SZERREL!

EA.: Jó, hát ebben igazad van, hogy az ő háromnapos parafenomén-előadásukat csak alternatív tárgynak lehetett elszámolni, ti meg rögtön MBA-t adtok, de szerintem a lényeg az, hogy se náluk, se nálátok nem szerepel a Mintagazdaságtan a tananyagban.

SNI.: Mintagazdaságtan nélkül pedig... a menedzser félkarú óriás.

EA.: Meg a parafenomén is.

B.: Ezt úgy mondjátok, mintha még nem hallottatok volna a gazdasági csodákról. Japán, Dél-Korea, Hongkong... Ezek Amerikát is megleckéztették, persze gazdasági téren.

SNI.: Jó, hogy nem azt akarod, hogy a magyar miniszter-

elnök cipőjét is lehányja majd egy diszvacsorán az amerikai elnök.

EA.: Egyébként, ha az angolszász menedzserképzésben nem is, de a Japánban mindenképpen nagy súllyal szerepel a mintagazdaságtan.

SNI.: Nem hiába jár állandóan Japánba a Vezér.

B.: Jó, hát lehet, hogy nem jó ez az egyoldalú angolszász orientáció, de mi legalább környezetvédelemmel is foglalkozunk. Idén minden világkonferencia erről szól.

EA.: Ja, vagy úgy! No és hányan utaztok Rióba?

(Futrinka Tamás benyit Vezér Károly szobájába, aki éppen Futó Péterrel tárgyal.)

Futrinka: Bocs, főnök, csak azért jöttem, mert elkészült az a vizsgakollekció, ahová csak a Biztonsági Tanácsi engedéllyel jöhetnek a hallgatók.

Vezér: Már vártam ezt, mert tegnap telefonált Butros Gáli, hogy X százalékot engedjünk át. Tedd le, majd át-nézem őket.

Futrinka: Akkor megyek is, szervuszatok.

Futó: Hát akkor térjünk vissza ehhez a pályázathoz?

Vezér: Alaposan felborozta ez a kedélyeket, bár a többségük csak formális szavazás volt. De a Kisgörbe tanszéken kettős jelölés volt, mert egy híres, az USA-ban élő magyar közgazdász, bizonyos Börtönbil pályázott.

Futó: Ez tényleg furcsa. De nincs esélye, ugye?

Vezér: Na most ezt nem lehet tudni, mert a pályázat csak a Gőzgazdász hasábjain jelent meg a szerkesztőségi

üzenetek között. Egyesek szerint az SZDSZ, mások szerint az MSZP keze van a dologban. Az is elképzelhető, hogy kéz a kézben zavarják a dolgokat.

Futó: Micsoda? Ilyen pártpolitikai harcok vannak?

Vezér: Ne gondold! Itt minden ideológiamentes! Van még egy érdekesség a tanszéken. Emlékszel, a Szuperelméleti tanszék három részre szakadt.

Futó: Igen: Kisgörbére, Nagygörbére és Elvetjük a görbéket-re.

Vezér: Az első kettő stimmel, de a harmadik Szuperelméleti maradt.

Futó: Hogyhogy?

Vezér: Talán azért, mert a harmadik várható vezetője, Keksz, azért annyira nem vetné el a görbéket, hiszen az mégiscsak egy fix pont az ember életében.

Futó: Honnan tudsz te ennyi mindent?

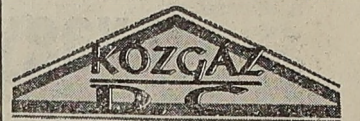
Vezér: Természetesen Vetőtől, az információs központ vezetőjétől.

(Csörög a telefon.)

Vezér: Halló! ... Nem kérem. Ez a mintagazdaságtan tanszék. Kisautók közvetítésével és nagyautók cserélgetésével a Mellékszámítás tanszék foglalkozik. Vagy fordítva. Itt kérem komoly munka van... Nem, engem nem érdekel a maga Lanciája 1:300-hoz, bár elég mélynövésű vagyok. Viszontlátásra. (Lecsapja a kagylót.) Ez már az ötödik telefon erről, mindig valami Cserepest keresnek.

Futó: Mennem kell, de később még visszajövök.

Vezér: Várak két hét múlva.

A Közgáz Diák Centrum következő műsora február 28-án, pénteken este 20.00—22.30-ig: koncert: Lerch István és barátaival (Tátrai Tibor, Solti János, Kisszabó Gábor, Galambos Zoltán, Hrutka Róbert); non-stop funky and soul disco (d. j.: Szeles Tibor); mozifilmek: Visszakéziből (am. krimi, r.: Russel Mulcahy, fsz.: Denzel Washington, Jogh Lithgow, Ice T.), Valami vadság (am. vígjáték); casino; teaház; salátabár; jégkrémbar; koktélbár.

Március 6-án, pénteken este 20.00—22.30-ig: koncert: Ládánybence 27 együttes; non-stop funky and soul disco (d. j.: Szeles Tibor); mozifilmek: Air America (am. fsz.: Mel Gibson, Robert Downey, Jr.), Esernyőtrükk (francia vígjáték, fsz.: Pierre Richard); casino; teaház; salátabár; jégkrémbar; koktélbár.

KÖZGAZDASZ A BUDAPESTI KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA
Felelős szerkesztő: Halay Edit
Szerkesztőség: Budapest IX. Fővám tér 8. 1093
Telefon: 117-4548
Kiadó: BKE TE
92—4077, Szikra Lapnyomda, Budapest
Felnémet vezető: dr. Csindas Zoltán
vezérigazgató
ISSN 0230—7529